

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

DIN SUMAR:

Lumina și ciudățeniile
vitezei sale

Starea vremii
este o lună

Planete pe Pământ

Miracole
și explicațiile lor

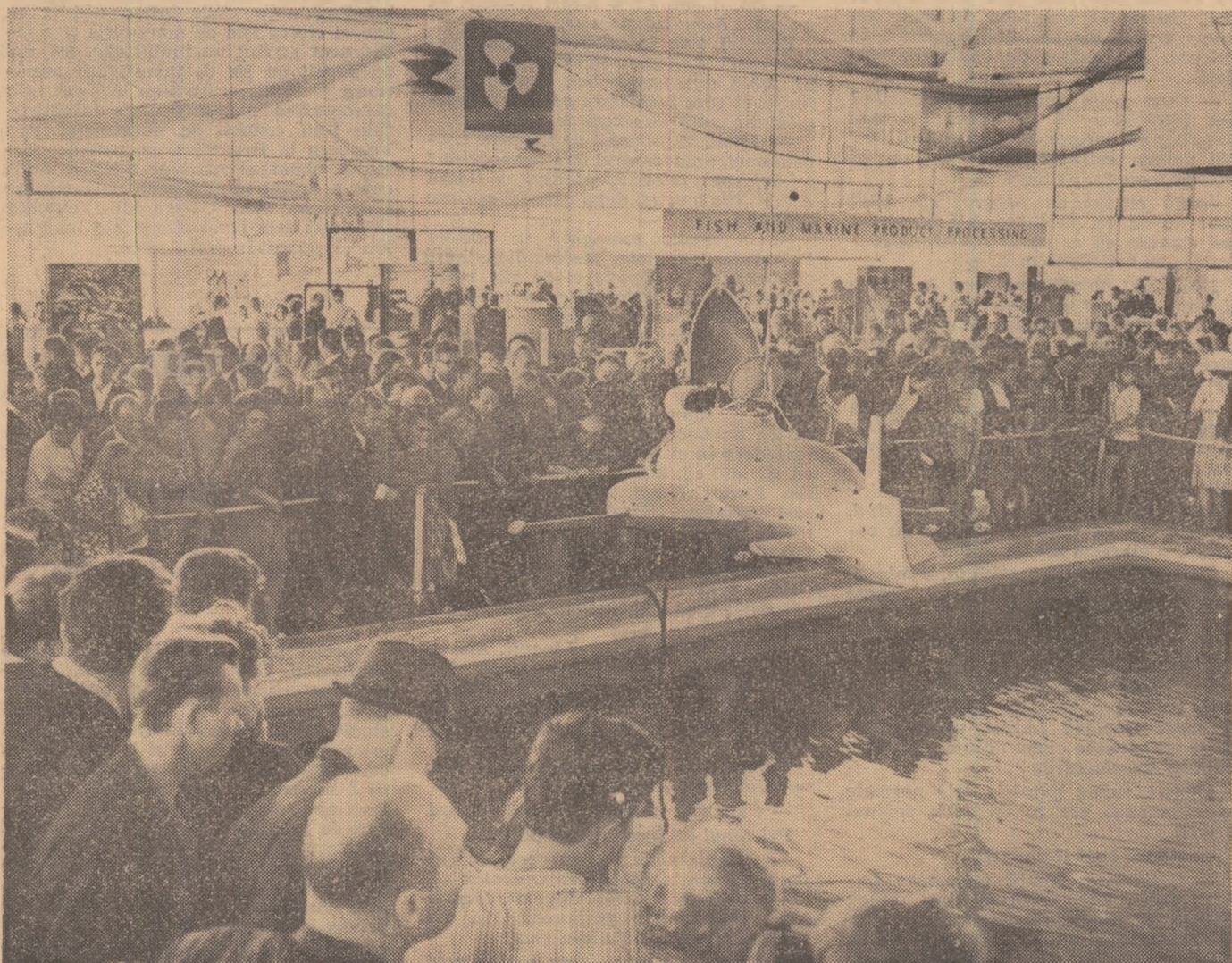
Betonul
în fotbal

Invățați
să dormiți bine

Portul popular, izvor de inspirație pentru modelieri

Foto : L. Porter

Batiplanul „Atlant”, una din atracțiile expoziției internaționale „Inribprom-68”
deschisă la Leningrad.

Foto: I. Baranov și S. Grigoriani

ANUL XXIV

35

(1224)

30 august 1968

12 pagini,

1 leu

E. Ciamșin

Ilustrație de carte

PROZĂ

Din povestirile unui medic tânăr

...In dimineața aceea, o femeie de vreo treizeci de ani, cu obrații rumeni, se strecură în cabinet, salută respectuos masa ginecologică ce se afla în spatele meu, scoase din sîn o sticlucă cu git mare și începu să debiteze un cuplet cu tot felul de linguşiri.

— Vă mulțumesc foarte mult pentru picături, domnule doctor. Mi-au făcut tare bine, grozav de bine... Vă rog să fiți atât de bun și să-mi mai dați...

I-am luat sticlucă, mi-am aruncat privirea pe etichetă și cabinetul începu să se învîrte cu mine. Eticheta avea înscrise, cu literele mari ale lui Demean Lukici, următoarele cuvinte: Tinct Belladonnae, etc. 16 decembrie 1916.

Cu alte cuvinte, îi prescriesem ieri acestei femei o doză bună de belladonă și astăzi, 17 decembrie, ziua mea de naștere, se întorcea cu sticlucă goală, cerindu-mi încă o doză.

— Ai... ai luat totul ieri? am întrebat-o cu o voce sugrumată.

— Da, sigur, sigur, îmi răspunse ea pe un ton suav. Mulțum pentru picături. Jumătate am luat de cum am ajuns acasă, iar cealaltă jumătate, la culcare. Am scăpat de boală dintr-o dată...

— Cum și-am spus să iei picăturile? am întrebat-o eu pe tonul cel mai dragălaș cu putință. Cinci picături. Nu cumva ești într-o ureche? Le-ai luat pe toate?... Pe toate?...

— Pe cuvînt de onoare, am băut tot! repetă ea, fără îndoială pentru a mă asigura că se curarisise de-adevăratelea cu belladonna mea.

I-am luat obrații rubiconzi în palme și i-am cercetat pupilele. Nu se vedea nimic neobișnuit. Erau pupile frumoase și cu totul normale. Pulsul — de asemenea. Intr-un cuvînt, nici un semn de intoxicare cu belladonă.

— Imposibil! am exclamat eu și am început să strig: Demean Lukici! Demean Lukici, ce crezi că a făcut persoana asta fermecătoare? Zău dacă mai știu ce să spun...

Speriată, femeia ne privi rînd pe rînd, pe felcer și pe mine, înțelegînd că comisesse o greșeală inadmisibilă.

Demean Lukici luă sticlucă, o miroși, începu să o răsucescă între degete și spuse cu severitate:

— Astea-s povești. N-ai luat medicamentul...

— Pe cuvînt de... se jură ea.

— Vrei să-ți bați joc de noi? o întrebă Demean Lukici, neîndurător. Știm noi cu cine avem de-aface. Spune, cui i-ai dat picăturile?

Femeia ridică pupilele sale normale spre tavanul alb și își făcu semnul crucii.

— Să mă bată Dumnezeu...

— Lasă, lasă, bombăni Demean Lukici. Apoi, întorcîndu-se spre mine: Știi ce fac de-alde ăștia, domnule doctor? O vită ca ea se prezintă la spital, capătă medicamentul și, cînd se întoarce în sat, dă să guste din el la toate vecinele.

— Nu-i adevărat, domnule efermier!

— Ei, lasă! făcu tăios felcerul. Sînt de opt ani aici. Am început să vă

cunosc. Le-a desfătat cu belladonă pe toate cumetrele din sat.

Cu glasul ei cîntat, femeia se încăpășina însă:

— Mai dați-mi niște picături, vă rog!

— A, nu! am spus eu, ștergîndu-mi sudoarea de pe frunte. N-ai să mai pupi niciodată picăturile astea, fii pe pace! Cum se simte burta ta?

— E sănătoasă. Dacă vă spun... În-zdrăvenită dintr-odată, ca prin minune!

— În regulă! Am să-ți dau altele, la fel de bune ca și astea.

I-am prescris niște valeriană și a plecat foarte dezamăgită. Discutam despre acest caz cu prilejul sărbătoririi zilei mele de naștere. Dincolo de ferestrele camerei, o noapte egipteană ascundea lumea inconjurătoare în spatele unei cortine grele, de ninsoare.

— Asta nu-i nimic, spuse Demean Lukici, mușcînd delicat dintr-un sandviș cu sardele. Așa se obișnuiește aici. O să vă vie greu, domnule doctor, după facultate și după capitală să vă obișnuieți la noi. O gaură de șobolani!

— Da, o gaură! îi întări spusele, ca un ecou, Anna Nikolaevna.

Viscolul urla în sobă și mătura pereții casei. Reflexele jărătecului dăusau pe tabla din fața sobei. Binecîntat fie focul care încălzește personalul medical din colțurile uitate de lume!

— Ați auzit probabil de Leopold Leopoldovici, predecesorul dumneavoastră? se informă felcerul, oferînd o țigară Annei Nikolaevna, după care își aprinse și el una.

— Un medic minunat! se extazie Pelaghetă Ivanovna, fascinată de aura celebrității. Pieptenele ei de zile mari, împodobit cu pietre false, se aprindea și se stîngea în cocu-i negru.

— Da, întări felcerul, era cineva! Tăranii îl adorau, pur și simplu. Știa cum să se poarte cu ei. Să te opereze Liponti? Erau totdeauna de acord. Oamenii îi spuneau Liponti Lipontevici în loc de Leopold Leopoldovici. Aveau încredere în el. Știa cum să le vorbească. Și iată că, într-o zi, bunul lui prieten Fiodor Kosot, din Dulțevo, veni să-l consulte. „Uite ce-i, Liponti Lipontevici, spuse el, mă doare pieptul, nu pot să respir și mă roade-n git“.

— Laringită, mi-am spus eu, mașinal. Cîteva luni de practică infernală mă obișnuiseră să pun diagnosticul instantaneu.

— Bine, îi răspunse Liponti, am să te vindec. În două zile ai să te faci bine. Uite, niște cataplasme franțuzești, cu muștar. Le fii zece minute și pe urmă le lei jos. Asta-i tot, acum ieși afară!

Bolnavul luă cataplasmele și se făcu nevăzut. Reveni după două zile.

— Cum îți merge? îl întrebă Liponti.

Prietenul lui începu să se plîngă:

— Cataplasmele dumneavoastră nu fac două parale, Liponti Lipontevici.

— Pe dracu! strigă Liponti. Imposibil. Cataplasmele franțuzești își fac totdeauna efectul. Nu le-ai pus!

— Cum vine asta — nu le-am pus? Sînt și acum la locul lor...

Cu aceste cuvinte, prietenul lui Liponti se întoarce cu spatele și-i arată doctorului cataplasmele lipite de coșoc...

Am izbucnit în ris. Pelaghetă Ivano-

vna se înecă și începu să ricie cărbunî, furioasă.

— Povești! Nu cred! am spus eu. Era un strigăt de indignare.

— Povești? Povești? Nu credeți! începu să țipe felcerul, de astădată furios. Aflați că toată viața noastră se compune din asemenea povești. Lucrurile care se petrec aici...

Focul încetase de mult să mai ardă în sobă. Invitații mei se răspîndiseră pe la casele lor. Fereastra Annei Nikolaevna mai rămase cîțva timp luminată, apoi se întunecă și ea. Totul se confundă în beznă. Noaptea de decembrie îngroșă și mai mult viscolul și o perdea neagră căzuse peste cer și peste pămînt...

Mihail Bulgakov

MICA ISTORIE LITERARĂ

Aventurile unui

text al lui

Pușkin

În ajunul duelului său cu Dantes, care, după cum se știe, i-a fost fatal, Pușkin cerceta documente secrete din epoca lui Petru cel Mare, găsite de Alexandr Turghenev în arhivele Parisului. După moartea scriitorului, țarul Nikolai I s-a opus publicării „Materialelor pentru istoria lui Petru cel Mare“, dar ele au ajuns totuși pe biroul cenzorului Serbinovici, care a făcut nu mai puțin de 50 de tăieturi, în textul pușkinian. Cu aceste tăieturi, la care se adaugă cele făcute de un al doilea cenzor, pe nume Nikitenko, s-a admis publicarea manuscrisului. Dar nu s-a mai găsit editorul care să ia asupra-și asemenea întreprindere. De abia după zece ani, Annenkov a îndrăznit să publice cîteva fragmente, înapoind manuscrisul văduvei lui Pușkin, care l-a îngropat în pivnițea regimentului comandat de soțul ei de-al doilea.

O ironie a soartei a făcut ca prin 1870—1880, același Annenkov să găsească tăieturile cenzurii și să le publice numai pe ele, în vreme ce manuscrisul original părea definitiv pierdut. Patru sau chiar cinci decenii mai tîrziu, în vara anului 1917, unul dintre nepoții lui Pușkin a găsit într-o colivie cu canari cîteva file de manuscris și a recunoscut scrisul unchiului său. De aici au pornit un șir de investigații minuțioase și dificile, care s-au încheiat prin descoperirea manuscrisului. Investigațiile l-au condus pe pușkinistul Ilya Feinberg la Bruxelles, pe urmele ultimului nepot al marelui scriitor, după care a urmat munca grea de cercetare a arhivelor etc. Cartea lui Feinberg „Manuscrisele neterminale ale lui Pușkin“, a apărut în patru ediții.

EDITORIALE

Volum consacrat literaturii belgiene

Operele lui Charles de Coster, Emile Verhaeren, Georges Rodenbach, Maurice Maeterlinck sînt bine cunoscute cititorilor de limba rusă. Cu toate acestea, studiile ruse despre literatura belgiană erau puțin numeroase și incomplete, în comparație cu cele consacrate literaturii franceze, engleze sau germane. Cîteva articole purtînd, e drept, semnături de prestigiu, ca cele ale lui Valeri Briusov, Alexandr Blok sau Maximilian Voloșin, precum și notele scurte dintr-o serie de compendii de literatură universală epuizau referirile cu privire la literatura belgiană.

Recent, însă, în vitrinele librăriilor sovietice a apărut un volum masiv, consacrat în întregime scriitorilor belgieni, sub titlul „O sută de ani de literatură belgiană“ și purtînd semnătura lui Leonid Andreev, profesor la Universitatea din Moscova.

În acest volum sînt tratate pe larg problemele literaturii respective. Din sumar n-a putut lipsi, firește, subiectul referitor la însăși existența literaturii belgiene, independență de literatura franceză și olandeză, subiect ce se află înscris de multă vreme în preocupările istoricilor de specialitate. Leonid Andreev pledează în studiul său pentru originalitatea literaturii belgiene, în pofida influențelor de care se resimte ea.

Andreev consacră capitole speciale scriitorilor „epocii de aur“ a literaturii belgiene: Charles de Coster, Camille Lemornier, Georges Eekhoud, Georges Rodenbach, Maurice Maeterlinck, Emile Verhaeren.

Un capitol poartă titlul cuvîntului de ordine lansat de Camille Lemornier, în 1869, *Rester soi-même!* (Să rămînen noi înșine). Aici, istoricul sovietic încearcă să fixeze particularitățile literaturii belgiene, cu trăsăturile ei distincte în ansamblul literaturii universale, fără să neglijeze însă influenței diferite și mai ales pe cele de origine franceză.

Interesante sînt și observațiile lui Andreev privitoare la destinul curentelor literare din secolul trecut în universul literaturii belgiene. Autorul consideră că în acest cadru național nu s-a pot stabilit linii precise de demarcații între curentele romantic, parnasian sau simbolist; ele se întretaie nu numai în timp, ci și în operele diferiților scriitori, conferind literaturii belgiene, și din acest punct de vedere, a sunet propriu.

STATISTICĂ CULTURALĂ

Biblioteci,

cărți, cititori

După calcule aproximative, Uniunea Sovietică dispune de 370 000 de biblioteci, ale căror săli de lectură sînt vizitate de circa 160 de milioane de cititori. Ceea ce înseamnă că, în medie, revine bibliotecă la 432 de cititori.

Rețeaua de biblioteci este foarte variată, începînd cu cele școlare și a cluburilor sătești — modeste în ceea ce privește fondul de cărți, dar deosebit de frecvente — și terminînd cu mari biblioteci de stat, în fondul cărora află sute de mii, uneori milioane volume.

Numărul total al cărților din aceste biblioteci se ridică la aproximativ 500 milioane. Numai Biblioteca Lenin, din Moscova, dispune de 25 milioane volume, dintre care 3,5 milioane în limba străină.

În afară de fondul lor propriu, mari biblioteci sovietice organizează schimburi de cărți cu institutele similare străine și cu diferite organisme științifice și culturale. Numai în Franța bibliotecile sovietice întrețin contacte cu peste 90 de instituții diferite, în vederea schimbului de cărți.

Același procedeu este folosit și pe teritoriul U.R.S.S. Cu un abonament ter-bibliotecă, orice cititor își poate procura cărțile pe care nu le găsește în fondul bibliotecii frecventate și precum și fotocopiile sau microfilmele din edițiile rare sau cărțile de specialitate.

actualitatea

a

CE SE DISCUTĂ

În avion, ca în autobuz

După cum se știe, pe lângă toate avantajele sale, avionul are un mare inconvenient: durata scurtă a călătoriei este contracarată de preliminarile ei — comanda pasagerilor la agenție cu un oarecare timp înainte de pornirea autobuzului companiei, drumul până la aeroport (de obicei situat la mare distanță de oraș), sosirea calculată și ea cu mult înainte de ora de start a avionului. Precum se vede, o mulțime de timp pierdut, de multe ori echivalent cu durata călătoriei în sine.

Inconvenientul se află de mai multă vreme în discuția specialiștilor în transporturi aviatice, care se străduiesc să-l înlăture. S-a ajuns la concluzia că aeroporturile trebuie modificate, cele de acum fiind concepute pentru anumite „rituri”: o sală cu ghișee unde se prezintă biletele, se predau bagajele și se obțin tichetele de îmbarcare. Pentru a ajunge în zona de pornire trebuie trecut printr-un punct obligatoriu de control administrativ, și altele două de control vamal și grăniceresc (în caz de călătorii în străinătate). Urmează regruparea într-o altă sală de așteptare, apoi din nou verificarea actelor de îmbarcare. Abia după aceea se ajunge pe piste unde așteaptă nava aeriană.

Noile aeroporturi, prin dimensiunile impuse de traficul aerian în continuă creștere, vor trebui să înlăture radical această „răspîndire” care-l obligă pe călători la un adevărat maraton. De unde și ideea mai multor aerogări juxtapuse, care să deservescă aparatele în funcție de destinația lor — internă sau externă. În felul acesta, fiecare punct de primire fiind mai restrîns și cu destinație precisă, formalitățile ar putea fi grupate și simplificate. Totodată se preconizează folosirea unor trotuare rulante și a unor pasarele telescopice acoperite, care să permită călătorului — venit pe cont propriu, la ora indicată — trecerea fără dificultăți în clădirea aeroportului direct în nava aeriană.

Bineînțeles, la intrare ar urma să fie amplasate, în ordine, toate punctele de control, care vor acționa separat de aceasta, pentru rasele interne biletele ar putea fi procurate întocmai ca în autobuz, de la o taxatoare (în cazul nostru stewardesa). Scurtele intervale de timp care vor separa cursele vor face ca găsirea de locuri să nu mai fie o problemă.

CONSTRUCȚII DE MAȘINI

Doi munți pe an

„UZTM” — patru majuscule încadrate într-un oval. Este marca Uzinei de construcții mecanice grele din Ural, cu sediul la Sverdlovsk, unde încă din 1949 au început să fie produse excavatoare uriașe, care se deplasează prin mijlocirea unor mecanisme cu patine hidraulice. Fiecare dintre ele poate să înlocuiască zeci de excavatoare obișnuite și să deplaseze în cursul unui an un munte de pământ cu un volum de 3 milioane metri cubi! Cupa are o capacitate de 14 m³, iar săgeata o lungime de 65 metri.

În ultimii ani uzina a continuat să fabrice mașini cu caracteristici mereu noi, din ce în ce mai puternice, mai perfecționate. Zeci și sute dintre ele sapă canale și tranșee, sau sînt folosite în carierele de extragere a cărbunelui și minereului la zi, unde costul extracției scade de aproape trei ori, în timp ce productivitatea muncii se împăstrește.

Anul 1967 a reprezentat o nouă etapă pe calea deschisă de inginerii și muncitorii uzinei. Așunci a fost proiectat gigantul pășitor EȘ-25/100 nr. 2 cu o cupă de 30 m³ și un randament dublu, de 6 milioane m³ anual. Prima mașină de acest tip, cîntărind 2700 tone, a fost expedită recent minerilor din Siberia Orientală în piese detașate, urmînd să fie asamblată la fața locului.

Actualmente, în uzină se află în studiu un alt tip de excavator și mai puternic — EȘ-80/100. Capacitatea cupel va atinge 80 m³, iar randamentul 20 milioane m³ anual!

PESTE HOTARE

Marea-Neagră — Tamisa

Acum circa o lună și jumătate, nava sovietică cu aripi subacvatice „Kometa” a pornit din Marea Neagră într-o temerară călătorie. După ce a lăsat în urmă o distanță de 3000 de mile, ea a intrat triumfătoare în portul englez Dover. Principalele etape ale itnerarului au fost: Volgograd, Gorki, Leningrad, Tallin, Stockholm, Malmö, Copenhaga, Anvers, Rotterdam, Dover. Scopul călătoriei? Prezentarea motonavei sovietice de pasageri cercurilor de afaceri din Europa occidentală.

„Este o navă excepțională!” Așa a caracterizat-o reprezentantul marii companii belgiene „Flandria”. Elogii asemănătoare au formulat și specialiștii suedezi, danezi, olandezi... Căci „Kometa” este într-adevăr o navă cu remarcabile calități tehnice, capabile să învingă dificultăți care nu lasă indifferente nici echipajele navelor de pasageri transoceanice. Așa a fost, de pildă, furtuna de opt grade care a surprins-o în apropierea insulelor Oiemusaar. În plus, aripile subacvatice îngăduie navei să circule cu viteze de pînă la 70 de kilometri pe oră, adică de două ori mai mult decît ating navele obișnuite.

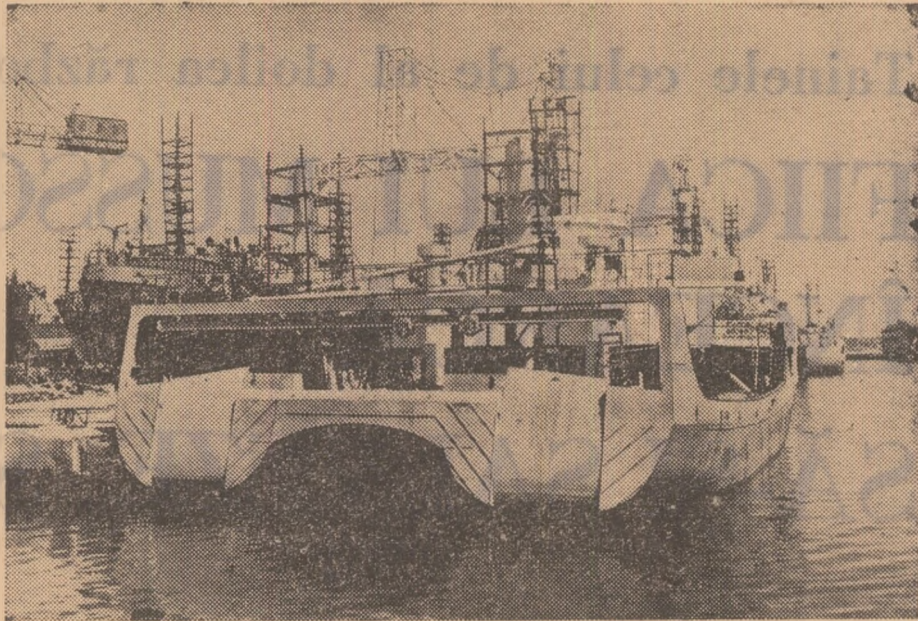
În Anglia, „Kometa” mai are o misiune, aceea de a fi unul dintre miile de exponate care alcătuiesc expoziția industrială sovietică deschisă la începutul acestei luni la Londra.

Expoziția, găzduită în cea mai mare sală din capitala britanică, ocupă o suprafață de 18.000 metri pătrați. Partea ei centrală e dedicată atomului, elocvent reprezentat de machetele instalațiilor termonucleare „OGRA-11”, „TOKAMAK-3”, ale stațiilor cosmice „Electron-1” și „Electron-2”, „Venus-3” etc. În alte săli sînt la fel de elocvent reprezentate succese din domeniile mai importante ale economiei sovietice.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Pronosticuri pentru pescuit

La Murmansk, funcționează în cadrul Institutului polar de industrie a pescuitului un laborator de cercetări care a devenit cunoscut pretutindeni în a-

Această navă compusă din două corpuri și o punte comună constituie o noutate în materie de pescuit. Zilele acestea, catamaranul sovietic „Eksperiment” a pornit în prima cursă

această regiune nordică. Rațiunea existenței lui? Studiarea comportamentului și condițiilor de viață ale faunei marine, în vederea unei soluționări optime a problemelor pe care le ridică pescuitul în mările Barentș și Norvegiei. În acest scop sînt folosite cele mai perfecționate mijloace — hidroacustica, batiscafele, observația aeriană — ceea ce permite stabilirea unor pronosticuri soldate cu o bogată recoltă de pește.

Deosebit de eficace s-a dovedit a fi studiarea comportamentului bancurilor de moruni, heringi și bibani, marcați cu plăcuțe metalice. Cercetătorii au putut întocmi o hartă a migrației peștilor, care indică flotilele de pescuit locurile unde ei se află în diversele perioade ale anului. Concomitent, prin plonjări, au fost descifrate și multe din misterele care pînă acum învăluiau viața locuitorilor regatului submarin: structura bancurilor de pești, modul lor de hrănire și deplasare în profunzime etc.

Specialiștii din Murmansk se străduiesc să localizeze noi regiuni propice pescuitului în apropiere de New-Foundland ca și în alte zone ale Atlanticului, întreprind experiențe de aclimatizare a somonului din Extremul Orient în mările Barentș și Albă etc. Instituții similare funcționează la Vladivostok pentru Oceanul Pacific, la Kaliningrad pentru Atlantic, la Riga pentru Baltica, la Sevastopol pentru Marea Neagră și de Azov.

EXPLOATĂRI MINIERE

Gatescaful înfruntă incendiile

Un incendiu în mină nu este o simplă avarie, ci o adevărată catastrofă. Din clipa cînd a luat foc, stratul de carbune jese cu totul de sub controlul omului. Flăcările gonesc cu repeziune de la o galerie la alta, temperatura urcă pînă la cîteva sute de grade. Și-nole de otel, vagonetele, masinile se topesc ca într-un cuptor Marlin. Gazele toxice pun stăpînire pe întreaga mină. Și vai de cel care nu a izbutit să iasă din subteran.

La ora actuală se cunosc în lume cîteva mijloace de stingere a incendiilor în mină. Unul dintre acestea este localizarea focului prin închiderea ușilor de aeraj. Lipsit de aflusul de oxigen, focul se stinge de la sine. Dar închiderea ușilor este o operație primejdioasă, accesul făcîndu-se printr-o zonă cu o temperatură ucigătoare și cu gaze nocive. Sînt necesare deci costume speciale pentru cei care execută această operație.

Specialiștii din toată lumea caută necontenit noi variante de echipament, mai perfecționate, pentru pompierii din mină. Un grup de ingineri din localitatea Donetsk a elaborat și construit cîteva modele de gatescaf — scafandru autonom pentru protecția împotriva gazelor și a căldurii excesive. Prima încercare a costumului a avut loc de curînd într-o mină din bazinul Donetului. Să-l vedem în „acțiune” așa cum îl descrie un martor ocular.

„Din semiintineric galeriei, scrie el, înainta spre noi o apariție strălucitoare,

de dimensiuni neobișnuite. Pe pieptul puternic ca și pe umerii monstrului dănuiau reflexele multicolore ale focului. Gigantul a trecut pe lângă noi cu un acompaniament de scrișnet metalic. Astfel echipat, pompierul a intrat chiar în inima focului. Limbi roșii s-au năpustit asupra-i din toate părțile dar în aceeași clipă s-au retras respinse parcă de strălucirea de oglindă a gatescafului. Peste tot roiau milioane de scintile, zburau tăciuni, o bucată de lemn i-a căzut pe umeri. Într-un cuvînt, în jur total ardea ca într-un cup-

— Nu-mi mai povestii ce a făcut criminalul, că-mi trec fiori reci prin șira spinării.

tor, dar el mergea imperturbabil, de parcă l-ar fi protejat o carcasă lichidă”.

Protecția o oferea o țesătură specială, elastică, acoperită cu un strat de aluminiu. La piept și pe cap gatescaful are un înveliș rigid care îl apără pe purtătorul lui împotriva loviturilor puternice. Aluminiul, cu luciul său de oglindă, respinge căldura. Costumul este prevăzut și cu o instalație autonomă de răcire. Rezervorul montat în spate conține un lichid la o temperatură joasă care face posibilă respirația. Printr-o ușoară manevră de reglare a sistemului de alimentare cu aer, purtătorul gatescafului își asigură temperatura necesară, putînd astfel lucra în galerie în flăcări mai bine de o oră. Legătura cu pompierul se menține prin intermediul radiotelefonului.

În încheiere menționăm că gatescaful a fost încercat la o temperatură de 120 de grade. Dar aceasta nu constituie o limită. Creatorii costumului intenționează să-i sporească în continuare rezistența.

Mecanizare..

Tainele celui de al doilea război mondial (VIII)

FIICA LUI MUSSOLINI ÎNCEARCĂ

SĂ-ȘI SALVEZE SOȚUL...

Edda Ciano își dădu repede seama că săvârșise o mare greșală. Ea singură se prinsese în capcană. N-ar fi trebuit să-i vorbească lui Hitler despre plecarea lor în Spania, cu atât mai puțin să-i ceară aprobarea. Era de la sine înțeles că avea s-o refuze. De ce și-o fi dat drumul la gură?

Căci totul fusese pregătit: pașapoartele, vizele, ba chiar și bagajele. Peste câteva zile familia Ciano s-ar fi aflat în siguranță, mai întâi în Spania, apoi în America de Sud. Căpetenia S.S.-istă Kaltenbrunner își respectase promisiunea: pentru serviciul făcut el cerea drept compensație, doar jurnalul lui Galeazzo. Edda nu acorda cine știe ce importanță caietelor în coperti de piele. Totuși acum exista speranța ca, grație lor, să-și poată salva soțul din închisoarea orașului Verona.

Vinovați de toate acestea erau, evident, tatăl ei și Hitler. Mussolini îi oferise generelui un loc în noul guvern al „Republicii fasciste italiene” create în nordul Italiei ocupat de germani¹⁾. Propunându-i generelui său noua funcție, „ducele” îi vorbise atât de sincer încât se părea că uitase toate conflictele lor. Ciano îl crezuse, îl crezuse și ea, Edda, dar îndată ce trecuse granița Italiei soțul ei fusese arestat. Mai mult, Edda fusese ținută o bună bucată de vreme ostatică la München. De asta se îngrijise chiar Hitler, cu siguranță. Dar cum era încăpăținată și violentă, ca și tatăl ei, Edda știuse să-și apere punctul de vedere, declarând greva foamei. Numai așa izbutise să obțină permisiunea de a pleca în Italia. Nimeni nu știa însă că ostatica își procurase totuși câte ceva de mâncare și consumase șocolată pe ascuns.

80 kg. de aur

Fiica lui Mussolini se stabilă într-o pensiune aristocratică, dintr-o localitate apropiată de Verona, unde era întemnițat soțul ei. Avea de gând să facă tot ce-i stătea în putință ca să-l salveze pe Galeazzo.

Edda nu mai vizitase Verona din vara anului 1941, când fusese acolo împreună cu tatăl ei, care trecea în revistă diviziile ce urmau să plece pe Frontul din Răsărit. Era la începutul războiului cu Rusia. Mussolini se grăbea, de teamă ca nu cumva trupele lui să întârzie și Hitler să intre singur în Moscova. Căci în momentul acela toți erau siguri că războiul din Răsărit n-avea să dureze mai mult de o lună, o lună și jumătate... Ei, dar cite nu s-au întâmplat de atunci!

În cursul vizitei de la Verona din 1941, Edda se plimbase printre ofițeri, admirase monumente de arhitectură medievală și se arătase plină de încântare în fața bisericuțelor sumbre și a închisorii prevăzute, în chip de ferestre, cu niște crăpături foarte înguste în zid. Era o priveliște coborâtă parcă din paginile pline de romantism ale lui Stendhal. Dar acum Edda nu-i ardea de romantism. Sufletul ei era chinuit numai de teama pentru soarta bărbatului.

Edda se afla în posesia unor informații sigure despre uneltirile secrete purtate împotriva lui Ciano. În primul rând se pusese în mișcare vechii lui dușmani: Guido Buffarini, ministrul de interne, și Roberto Farinacci, secretarul partidului și membru al Marelui consiliu fascist. În fruntea lor se afla, desigur, Marcelino Petacci, fratele Clarettei, amanta ducelui. Toți trei căutau să scape cu orice preț de Ciano, care cunoștea multe dintre afacerile lor dubioase.

În Italia cuvântul cianism era sinonim cu familiarism. Dar Galeazzo Ciano îi acuza de familiarism tocmai pe

impertinenții reprezentanți ai clanului Petacci. Animizitatea reciprocă se născuse de mult din pricina Clarettei, care știuse să-l seducă cu atâtă abilitate pe „duce”. Dușmănia luase proporții și mai mari în urmă cu un an, când Ciano refuzase să satisfacă pretențiile lui Marcelino, care-i ceruse să-l numească ambasador în Spania pe un complice al său, pe nume Vidzari. Era prea de tot! Ciano refuzase. Și bine făcuse, căci curînd poliția descoperise o bandă de escroci care făceau contrabandă cu aur. În fruntea bandei se afla Petacci. Afacerile necurate se rezolvau prin intermediul ambasadei italiene din Madrid, așa încît e lesne de înțeles de ce Marcelino stăruise atât de mult să obțină un post diplomatic pentru omul lui!

Poliția confiscase în casa Farinacci 160 de pfunzi de aur (circa 80 de kg. — N.R.) în lingouri, dar Buffarini oprise ancheta. În traficul ilegal cu aur erau implicate multe persoane suspuse, începînd cu el. În general Buffarini știa să acopere păcatele altora, evident numai contra unei mite serioase. De data aceasta ministrul

lia să pună mîna cu orice preț pe document. Era dispus, la nevoie, să-l cumpere chiar și cu prețul eliberării lui Ciano. Ribbentrop, ministrul de externe hitlerist, care auzise și el despre jurnalul lui Ciano, făcea eforturi disperate ca să intre în posesia lui. În nici un caz jurnalul, care îl prezenta într-o lumină extrem de compromițătoare, nu trebuia să fie publicat. Cel mai bine ar fi fost ca secretele pe care le conțineau paginile sale să moară o dată cu Ciano.

Pe de altă parte, amiralul Canaris aflase și el — cu oarecare întârziere, e drept — despre lupta secretă care se dădea pentru jurnalul lui Ciano. Avea și Canaris motive serioase să fie interesat în obținerea mult rîvnitului document, așa încît nu întâmplător, cu prilejul unei întâlniri cu Allan Dulles, Hans Gisevius îl întrebă cu un aer voit indiferent:

— Vă interesează jurnalul lui Ciano? În scurt timp s-ar putea să intre în posesia fie a lui Ribbentrop, fie a lui Kaltenbrunner.

Dulles prefera însă ca pe jurnal să

se stăpînea să nu-i spună tot ce gîndea despre el...

Începuse să ningă. Edda rătăcea ore în șir prin împrejurimile Parmei. Silueta-i înaltă se iveaua la marginea pădurii, ba pe o cărare care ducea spre creasta munților. Uneori, în aceste lungi plimbări, se întâlnea cu oameni despre care credea că-i puteau fi de folos, că numai ei erau la curent cu eforturile-i disperate de a-și salva soțul.

În noiembrie, la pensiune sosi o nemțoaică blondă, cu fața de păpușă de porțelan și ochii mari, naivi, care se numea Ilse. Părea că se plictisește, așa încît căuta stăruitor să facă cunoștință cu doamna Ciano. Ilse îi spuse în fiecare că era translatoare la închisoarea din Verona. Edda o întrebă dacă nu-l întâlnește cumva pe Galeazzo Ciano?... Pe contele Ciano? Desigur, aproape zilnic. Oare doamna avea vreo legătură cu dînsul?

Edda o pofti în apartamentul ei și o imploră s-o ajute, oferindu-i bani și orice altceva i-ar fi cerut, rugînd-o să ducă un bilet la închisoare... Păpușa de porțelan îi făgădui s-o ajute. De atunci se împrietenii cu contesa Ciano și în sufletul acesteia se născu o slabă speranță. Ilse cea naivă îi ducea regulat la închisoare bilețelele și îi aducea în schimb mesaje secrete de la Galeazzo, care o ruga să întreprindă demersuri pentru eliberarea lui și să aibă grijă ca de lumina ochilor de jurnal. Incetul cu incetul, însă, începu să se intereseze cam insistenț de jurnalul lui Ciano, încercînd să afle dacă Edda știa unde era ascuns. Atitudinea sa stîrni Eddei bănuieli, așa încît ea se retrase din nou în izolare dinainte.

Într-o zi, în timp ce se plimba ca de obicei, prin pădurile de fagi din preajma Parmei, Edda se întâlni cu un necunoscut, care o salută politicos și se prezentă: Walter Hagen, profesor de istorie... Necunoscutul vorbea cu un pronunțat accent german. Edda îl mai întâlnise parcă undeva. Da, își aminti ea brusc: la Roma, în ziua cînd fugiseră în Germania, individul îi însoțise la aeroport. Bineînțeles, nu era istoric. Edda îl mai văzuse odată în această localitate, în compania Ilsei, dar atunci nu acordase nici o importanță faptului.

De altminteri, Hagen nici nu stăruia prea mult că era istoric, ci atacă imediat problema care-l interesa.

— Aș vrea să vă fac o propunere, doamnă, i se adresă el pe același ton reverențios. Prietenii mei sînt dispuși să vă elibereze soțul în schimbul jurnalului său. Nu vreau să vă ascund adevărul, viața lui e în primejdie...

Edda era, evident, de acord, dar nu știa cum să procedeze. Ce garanții avea că nu va fi înșelată? La rîndul lui, agentul german care i se ivise atîd de neașteptat în față, pe o potecă de munte, cerea garanții sigure. Nici el nu voia să fie tras pe sfoară. Se mai întălniră de câteva ori, dar fără rezultat.

Pe la mijlocul lunii decembrie, Ilse aduse o veste cumplită: Mussolini dăduse ordin ca Ciano să fie executat. Edda avu totuși puterea să întrebă cînd? Execuția fusese fixată pe ziua de 27 decembrie, după ce în prealabil va avea loc un proces... cu sentință cunoscută, bineînțeles, dinainte.

Edda alergă din nou la tatăl ei. Mussolini îi repetă însă același lucru: nu putea face nimic. Berlinul cerea să ia măsuri aspre. Ribbentrop îi telefonase special în acest scop, comunicîndu-i că era dorința Führerului... Mussolini făgădui Eddei un singur lucru și anume că-i va îngădui să-și vadă soțul în ziua de Crăciun.

Dar conducătorul guvernului marșănetă din nordul Italiei nu-și putu ține nici măcar această promisiune. Edda Ciano plecă imediat la Verona, însă germanii nu-i îngăduiră să-l vadă pe Galeazzo. Pînă la execuție mai rămăseseră doar câteva zile.

I. Korolkov

(Va urma)

Ultima întrevedere între Hitler și Mussolini

de interne îi dăduse Clarettei Petacci 200 000 de lire, căci atunci cînd voia, Claretta putea să scoată pe oricine basma curată în fața „ducelui”.

Marcelino Petacci bănuise că toate neplăcerile i se trăgeau de la Ciano și suspiciunile deveniseră certitudini după ce aflase de la sora lui unele afirmații pe care ministrul de externe le făcuse în fața lui Mussolini. Între altele Ciano rostise următoarea frază: *Comportarea lui Marcelino Petacci aduce Italiei prejudicii mai mari decît cinci-sprezece bătălii pierdute...*

Marcelino Petacci uita rareori ceva și mai ales nu ierta niciodată jignirile. Acum sosise timpul să-i plătească poliția lui Ciano. Buffarini, de obicei un om slab, deveni brusc foarte activ, încercînd să obțină cu orice preț executarea ministrului de externe întemnițat la Verona. În acest scop căuta să-l convingă pe Mussolini că principalul vinovat de lovitura din iulie²⁾ era nerecunoscătorul lui ginere.

Bătălia pentru jurnal

Asupra destinului deținutului din Verona mai acționau însă și alte forțe. Astfel, Kaltenbrunner, unul dintre întîmii lui Himmler, nu voia de fel să se împace cu ideea că un document atât de important ca jurnalul lui Ciano ar fi putut să-i fie suflat de sub nas și dăduse dispoziții oamenilor lui din Ita-

pună mîna spionajul american. Despre însemnările lui Ciano îi vorbise mai demult Sumner Welles, trimisul special și personal al președintelui Roosevelt. Chiar Ciano îi citise acestuia câteva fragmente; documentul merita osteneala de a-l obține. Gisevius îi informă pe americani despre planurile Gestapoului: Kaltenbrunner voia să acționeze cu ajutorul fiicei lui Mussolini... Edda Ciano nici nu bănuia măcar că în lupta pentru salvarea soțului ea juca doar un rol secundar.

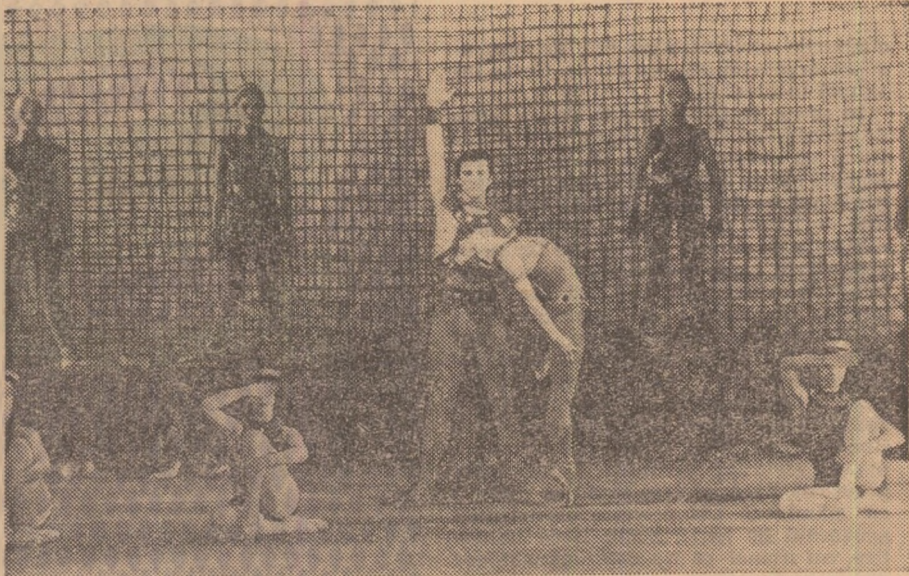
Curînd, agentul american Ben Stevens trecu clandestin granița italiană, în zona lacului Como, înconjurat de stînci sălbatice, la poalele cărora se spărgeau valurile plumburii. Era o zi friguroasă de decembrie. Rezidentul american îi întîmpină într-un loc dinaintea stabilit și-i conduse la casa unui pădurar. Stevens era însoțit de Foster Alvarez, poreclit Spaniolul, și de Elio Granta, un texan de origine italiană. Agenții americani își fixară locul de acțiune: orașele Verona și Parma.

Păpușa de porțelan

Edda Ciano continua să locuiască în secret în izolata pensiune aristocratică de lângă Parma. Deși trecuse o bună bucată de vreme, soarta soțului ei era la fel de nelămurită. Discuția pe care o avusese cu tatăl ei rămăsese fără nici un rezultat. Mussolini îi spusese că nu avea nici o putere și că era nevoit să facă dreptate. Niciodată nu-i vorbise atât de aspru. Edda spumega de furie. Cum îndrăznește să se poarte așa? Abia

¹⁾ „Republica fascistă” a apărut după ce guvernul Badoglio, cu aprobarea regelui, semnase, la 8 septembrie 1943, armistițiul cu aliații. (N.R.)

²⁾ Aluzie la ședința Marelui consiliu fascist, în cursul căreia Mussolini fusese silit să-și dea demisia. (N.R.)

Pe scena Teatrului mic de operă și balet din Leningrad a fost pus recent în scenă un nou balet după „Antoniou și Cleopatra” de Shakespeare, pe muzică de Eduard Lazarev

CINEMA

Lelouche, Olimpiada albă și „M'sieur Joe”

Acum doi ani, a luat premiul cel mare la Cannes pentru Un bărbat și o femeie. Anul trecut a fost în jurii, dar a renunțat la deliberări pentru a putea cumpăra drepturile filmului Am întâlnit și țigani fericiți, prezent în concurs. Anul acesta urma să prezinte în închidere Treisprezece zile în Franța, dar festivalul a fost întrerupt din motivele cunoscute.

Treisprezece zile în Franța, care rulează acum pe ecranele pariziene, ar fi trebuit să fie filmul oficial al Olimpiadei albe de la Grenoble. Dar Lelouche l-a văzut altfel: „Dacă aș fi făcut filmul oficial al Olimpiadei, ar fi însemnat să arăt toate întrecerile, toate drapelurile, toate personalitățile din toate țările. Pe cine ar fi interesat?”

La vârsta lui succesul nu i-a ucis entuziasmul; dimpotrivă, i l-a sporit. Grenoble văzut de Lelouche a costat două milioane de franci, dați de el și de prietenii lui, printre care actorul Jean-Claude Brialy. Ceea ce a înregistrat Lelouche și coautorul său, François Reichenbach — excelent documentarist, cel care l-a descoperit pe mai tânărul lui coleg înainte de Un bărbat și o femeie, într-o sală de cinema goală unde rula scurt-metrajul Esența omului — este o acumulare de detalii adevărate, pitorești, insolite, crude, detalii care dau dimensiunea și semnificația Olimpiadei de iarnă. Treisprezece zile arată Jocurile olimpice la raze X. Înfrățirea lor nu este cea oficială.

Echipa lui Lelouche-Reichenbach a fost extrem de activă și promptă. Atât de activă și de promptă încât ai fi crezut că e compusă din sute de oameni. În realitate n-au fost decât zece, plus Lelouche și Reichenbach, care nu se despart de camera de luat vederi. Cei doi regizori și-au împărțit sarcinile pe principii entuziasmului: fiecare a filmat ce i-a plăcut mai mult. În timp ce Lelouche era atras de patinajul artistic, Reichenbach îl urmărea pe idolul tuturor, schiorul Jean-Claude Killy. Tot el a înregistrat pe peliculă emoțiile antrenorului hocheiștilor sovietici, Nikolai Tarasov, în momentele hotărâtoare ale meciurilor

După cum se știe, dreptul de a face filmul Olimpiadei a fost disputat de mai mulți regizori francezi, fiecare având nume și experiență în problematica sportivă. Dar Centrul Național Cinematografic al Franței l-a preferat pe Lelouche, pe care primul său lung metraj l-a făcut celebru.

Bineînțeles, celebritatea n-a fost singurul criteriu. Până și scurtele episoade ale curselor automobilistice din Un bărbat și o femeie sau momentele sportive din A trăi pentru a trăi îl recomandă pe tânărul regizor ca pe un bun cunoscător și iubitor al sportului, al esenței sale. Întrecerilor sportive văzute ca o piatră de încercare a forțelor morale ale omului, întrecerilor ca act de eroism le-a dedicat Lelouche și reportajul despre cursa ciclistă „Turul Franței”.

Pentru Grenoble tânărul cineast a întrerupt munca la un film despre boxerul profesionist Joe Gonzales. Citeva luni el l-a urmărit foarte atent pe Gonzales: cum se comportă înaintea meciurilor, cum luptă cu teama care îl cuprinde de fiecare dată și cum o învinge, cum vin soția și copilul lui în culise să-l vadă, cum el, deși prezența lor îi este indispensabilă, refuză să dea ochi cu dinșii, ca să se poată concentra numai asupra duelului pugilistic...

Lelouche nu și-a filmat eroul cu camera secretă. Nici un cadru din M'sieur Joe nu-i „furat” — și nu pentru că ar considera procedeul imoral, ci mai curând inutil. Lelouche povestește că în timpul filmărilor, înainte de a ieși pe ring, Joe atinge de fiecare dată obiectivul cu un gest încrezător, care a devenit pentru el obișnuit și obligatoriu ca un ritual. Lelouche a păstrat special cadrele respective, așa cum păstrează de regulă cadrele în care figuranții privesc drept în obiectiv. „Dacă se uită — explică Lelouche — înseamnă că simt nevoia să fac așa, prin urmare așa e adevărat, sincer și interesant din punct de vedere psihologic.”

Tocmai prin această posibilitate de a pătrunde în psihologia umană îl atrage sportul pe Lelouche-operatorul. De dragul ei s-a cățărât cu camera în spate pe pantele abrupte ale pârțiilor de schi, a urmărit ore întregi antrenamentele patinatorilor, i-a așteptat pe concurenți la start și i-a pindit la finiș.

I. Kristova

PROFIL

Și dreptate se făcu...

Mihail Gluzski avea 14 ani și primul lui rol a fost acela al unui soț bătrân, pe care nevasta îl înșală fără remușcări. Publicul din sală ridea cu poftă. Foarte tânărul interpret se îneca și el de ris (mai târziu a învățat că pe scenă un actor nu trebuie să ridă de sine însuși).

Cu această experiență în spate, care, credea el, îi dădea dreptul legitim să aspire la o carieră artistică, Gluzski a luat la rînd toate școlile de teatru din Moscova. Dar n-a fost primit niciăieri. Păstrînd sentimentul amar că talentul lui nu poate fi înțeles, a lăsat baltă ambițiile teatrale. Noroc de un prieten, student la studioul lui Stanislavski, care a avut curiozitatea să-i vadă „repertoriul de concurs”. Gluzski a dat o probă și amicului lui și-a pus miinile în cap: nici o replică nu suna natural, în fiecare intonație putea fi detectat un model pe care-l imita.

Pentru aspirantul la grațiile Melpo-

menel a început o perioadă grea și stranie: a trebuit să redevină el însuși. Numai așa a fost primit la școala actorilor de film, deschisă pe lângă studioul „Mosfilm”. După patru ani de învățatură sirguincioasă, făcută cu pedagogi și actori eminenți ca Mihail Tarhanov, Nikolai Plotnikov, Vladimir Batalov, Mihail Gluzski a absolvit cursurile, dar nu cu surle și tobe care să vestească o carieră strălucită. Un absolvent printre ceilalți.

Cinematograful nu i-a făcut o primire încurajatoare. I s-a încredințat un rol în filmul Doi comandanți (personajul avea cu 15 ani mai mult ca el), dar după vizionarea materialului turnat, a fost înlocuit cu alt actor. În al doilea film, Un flăcău din taiga, a avut parte tot de un personaj cu mult mai vîrstnic: el avea 21 de ani și trebuia să joace un director împovărat de ani și de experiență, care conduce o exploatare auriferă.

Aceste prime contacte cu cinematograful au fost întrerupte de chemarea la militarie. Tocmai se inaugurasă atunci la Moscova noua clădire a Teatrului central al Armatei Sovietice, edificiu imens, cu o scenă pe care — cum se spune mai în glumă, mai în serios — pot fi lesne manevrate 12 tancuri ușoare, un escadron de cavalerie și 100—150 de ostași—actori. Împreună cu mulți alți absolvenți ai școlilor de teatru din Moscova și din alte orașe, Gluzski și-a făcut „armata” acolo. Despre „regimentul actorilor” mai circulă și azi legende în lumea teatrală. Ca toți soldații, actorii locuiau în cazarmă, erau supuși unei discipline militare adevărate, făceau instrucție, aplicații practice. La repetiții și spectacole

Mihail Gluzski

mergeau în pas de marș, cîntînd cîntece ostășești. După atîta „șmotru”, la prima lui ieșire pe scenă Gluzski a avut de spus numai: „A venit Nil Fedoseevici Mamaev”.

După ce a terminat cu armata, a trecut la Teatrul actorului de film. Timp de aproape zece ani n-a făcut nici cine știe ce teatru, nici cine știe ce film. O dată i-a suris norocul: cit pe ce să i se dea un rol mare, și-a vopsit și părul în roșu, cum cerea scenariul, dar... n-a fost să fie. A trebuit să mai treacă timp pînă ce regizorul K. Pîpinașvili l-a distribuit în filmul Taina celor două oceane. Filmul a avut succes și Mihail Gluzski a primit, în fine, mult așteptata consacrare. Dar... numai pentru personaje negative. Ani în șir după aceea, a trădat, a înșelat, a mințit, a furat, a ucis.

Deși a jucat atîtea personaje negative, Gluzski n-a devenit însă un actor-formulă. Întotdeauna a avut de spus ceva nou, ceva în plus, întotdeauna s-a simțit că dincolo de ceea ce se vede dispune încă de mari resurse.

Și dreptate se făcu... Azi Mihail Gluzski, figură de frunte a ecranului sovietic, face parte din categoria „actorilor-orchestră”, cărora regizorii le încredințează liniștiți orice gen de roluri, fiindcă știu că fiecareia îi va fi găsit instrumentul corespunzător.

I. S.

PANTOMIMA

Gri Gur în urmărirea lui Marcel Marceau

Gri Gur era arhitect. Îi plăcea profesia lui, se descurca bine. Dar într-o zi, la Leningrad, unde lucra, a venit Marcel Marceau și i-a schimbat cursul vieții.

După spectacolul Gri Gur s-a întors acasă răscolît și a încercat să reconstituie din memorie elementele cele mai simple ale pantomimei artistului francez: trasul frîngiel, mersul impo-

...Răzbunare

triva vîntului, pasul furișat... Noua pasiune l-a copleșit cu atîta forță încît Gri Gur s-a înscris la studioul de pantomimă de la Palatul Culturii al Leningradului. Acolo a cunoscut un alt entuziast, Gheorghî Goț, tehnician electronist pînă la întâlnirea cu Marceau. Ei doi stau la temelie ansamblului de pantomimă care se bucură de o apreciere crescîndă în U.R.S.S.

Artiștii au venit pe drumuri foarte diferite: Natașa Eghelskaia de pe băncile facultății de biologie și din expediții polare; Nina Boșakova de pe podiumul de prezentare a modelelor; Iana Marțoli dintr-un birou de editură; Jenea Nizovoi de la teatrul din Riazan (înainte de a juca acolo fusese factor poștal); Volodea Teitlin din armată. Această diversitate de profesii nu i-a împiedicat să formeze un colectiv sudat, entuziast și armonios.

În ziua cînd au înțeles că nu mai pot trăi fără pantomimă, au distrus toate podurile care-i legau de vechile profesii, luîndu-și adio de ele. Trupa lui Gri Gur a primit primul angajament la Petrozavodsk. Acum doi ani, venind în turneu la Baku, tinerii artiști l-au întâlnit acolo pe Marcel Marceau. Nemulțumiți de el, conștienți că mai au mult de învățat, și-au luat inima în dinți și l-au rugat pe marele mim să le vadă programul. Niciodată n-au avut mai multă emoție ca în așteptarea verdictului celebrului judecător. După vizionare Marceau n-a spus nimic. Tinerii mimi l-au condus la hotel neștiind ce să creadă. Pe drum au mers tăcuți, dar la un moment dat Marcel Marceau le-a spus:

— Am văzut multe dubluri, mulți imitatori de-ai mei. Din politețe le-am strins mîna și mi-am zis că trebuie să fie un caz clinic grav. Dar cu voi e altceva. Aveți viitor.

De bucurie Gri Gur a rupt contractul cu Petrozavodskul și împreună cu ceilalți au plecat după Marcel Marceau la Leningrad. Cu o generozitate pe care acești elevi ad-hoc ai lui nu o vor uita niciodată, marele artist francez venea seară de seară, după spectacolele lui, la studioul de pantomimă și acolo lucra cu ei pînă noaptea tîrziu.

După aceea l-au urmat la Moscova și în fiecare seară se duceau, ca la școală, la Teatrul de estradă unde evoluau prietenii lor. Inima le era plină de entuziasm, dar pungea goală. Bănuind acest lucru, Marcel Marceau îi lua la toate banchetele și mesele care se dădeau în cinstea lui.

La plecare le-a spus:

— Adreșați-vă numai artiștilor mari. Evitați-i pe administratori pe care nu-i interesează decît mărfurile vandabile, nu arta.

Drept care Gri Gur și trupa lui s-au prezentat la Arkadi Raikin, Veni, vidi, vici: a doua zi erau angajați la Teatrul de miniaturi din Leningrad. În acest colectiv, talentatul și ingeniosul Gri Gur a găsit condiții propice pentru realizarea ideilor sale: o pantomimă filozofică, cu o maximă forță de sinteză și generalizare.

În căutarea expresivității maxime

arta

EXPERIMENTE

Nenumăratele servicii ale maimuțelor

Speriat, puțul de maimuță se agață de blana „mamei artificiale”. Și în felul acesta au fost studiate sentimentele care leagă copilul de mamă

Puține sînt animalele cărora știința ca biologia, fiziologia, patologia și chiar psihologia și sociologia să nu le datoreze cîte o descoperire. Fiecare specie prezintă o particularitate care servește la studierea organismului uman, a tulburărilor sale și a mijloacelor de a le corecta. Bacteriile și virusurile, de pildă, sînt unicelulare și posedă un material genetic simplificat; șoarecii și șobolanii se înmulțesc ușor și sînt ieftini; porcul își fabrică insulina la fel cu omul. O listă a tuturor animalelor de experiență folosite și a avantajelor lor ar fi greu de întocmit.

În mod cu totul paradoxal, cele mai apropiate de noi, maimuțele, au fost mult timp lăsate oarecum de o parte, deoarece nu sînt la îndemînă. La costul lor inițial ridicat se adaugă cheltuieli mari de întreținere. În plus, maimuțele sînt delicate: învățate cu o climă caldă, se adaptează greu la una temperată și se îmbolnăvesc deseori de tuberculoză. Se reproduc încet și puțin: trăiesc în medie 10 ani și nu au decît un pui în fiecare an. Totuși, în ultimul timp, s-au creat crescătorii de maimuțe pe lângă numeroase centre de cercetare. Ce a determinat aceste investiții considerabile?

Răspunsul este simplu: științele au progresat atît de mult încît a devenit necesar și uneori chiar indispensabil să se confirme pe primat rezultatele obținute pe alte animale. Există domenii esențiale astăzi, ca imunologia și oncologia, care nici nu se mai pot dezvolta fără ajutorul maimuțelor.

Să deschidem din nou unul din cele mai discutate dosare — și anume transplantarea de organe. Heterogrefele, adică transplantarea organelor de animale la om, se află pe primul plan. Actualmente se poate atenua reacția de apărare imunologică a organismului, dar nu se pot înlătura complet diferențele care se opun acceptării unui țesut de alt tip. Și dacă oamenii nu își acceptă reciproc organele, cum să le primească pe cele ale animalelor? Deși dificultățile par de neînvins, cercetările continuă: pentru moment chirurgii ar fi mulțumiți dacă ar reuși cu organe de primat. Din păcate, încercările făcute pînă acum cu rinichi de babuin și o inimă de cimpanzeu s-au soldat cu eșecuri.

Mult mai importantă este însă contribuția maimuțelor la cercetările imunologice fundamentale, care pînă acum au fost făcute pe șoareci. Grupele tisulare ale primatelor nu diferă decît foarte puțin de ale oamenilor, așa încît s-a trecut la o nouă etapă în care maimuțele vor servi drept model pentru perfecționarea tehnicilor de imunosupresiune.

Procesul de cancerizare este probabil identic la toate speciile animale, dar agenții bolii nu sînt totdeauna același. Astfel, țesuturile canceroase umane ori agenții cancerigeni pentru om nu declanșează apariția tumorii la șoarece. Pe de altă parte, este aproape sigur că anumite virusuri patogene

pentru aceste animale sînt inofensive pentru noi. Responsabilii bolii sînt mult mai specifici decît se credea. De aceea maimuțele au ajuns indispensabile în oncologie și mai cu seamă în studiul leucemiei.

Psihiatrii, psihologii și sociologii folosesc adesea maimuțele, căci din tot regnul animal cite copiază mai bine sau încearcă măcar să imite comportamentul uman? S-au făcut numeroase experiențe pentru a determina în ce măsură sînt înnăscute sau cîștigate sentimentele care leagă copilul de mamă. Ierarhia socială, comportamentul în grup, integrarea perfectă sau, din contră, deznădăjduită izolare constituie tot atîtea subiecte interesante.

Primatele reprezintă materialul viu preferat în farmacologie și psihofarmacologie. Introducerea medicamentelor noi în terapia umană comportă atîtea riscuri, încît promotorii lor țin ca, în măsura posibilului să le încerce pe animalul cel mai apropiat de noi. În orice caz, maimuțele sînt primele care au de suportat tranchilizantele, anestezicele, excitantele și alte droguri utilizate în psihiatrie.

Pentru a explora creierul și a lămuri mecanismul și sediul gândirii, electrozii sînt implantați de preferință maimuțelor. Datorită comportamentului lor relativ autonom și posibilității de a le telecomanda acțiunile, primatetele au devenit „astronauți” și „scufundători” foarte căutați.

Se pare că, în toate domeniile de cercetare, s-a renunțat la hotărîrea inițială de a se folosi animale mai „practice” decît maimuțele și se apelează tot mai des la acestea. Nu orice maimuță convine însă oricărui fel de experiență. Se știe că pe *Macacus rhesus* s-au studiat schimburile sanguine dintre făt și mamă și că de aci vine numele celebrului „factor Rh” („rhesus”). Babuinii se pretează la studiul comportamentului social și recent au intrat în experimentarea biologică; plămînușii și ficatul lor par să ofere posibilități de transplantare, iar pancreasul seamănă foarte mult cu cel uman. Gorilele sînt cele mai apropiate de noi din punct de vedere biologic. După un medic, „diferențele structurale dintre om și gorilă nu sînt atît de mari ca cele care separă gorila de maimuțele inferioare”. Se spune că majoritatea cercetătorilor preferă cimpanzeii. Aceștia sînt deosebit de utili în investigațiile aerospațiale și submarine, putînd fi supuși la experiențe, autentice sau simulate, la 50 km altitudine sau 100 m adîncime, fără să manifeste vreo tulburare. În fine, genetica și biologia lor moleculară îi plasează foarte aproape de noi.

FIZIOLOGIA MUNCHII

Electrizarea — amic și inamic

În arsenalul tehnicii și tehnologiei moderne intră tot mai multe procese care influențează într-un fel sau altul organismele vii și în primul rînd organismul omenesc. Așa sînt, de pildă, tehnologia electrono-ionică sau cîmpurile electrice puternice. În viața cotidiană pătrund materialele sintetice despre care se știe, de asemenea, că acumulează sarcini electrice. Descărcări de electricitate statică provenind de la un corp în repaus au loc și în gospodărie, atunci cînd umblăm pe dușumele acoperite cu material plastic sau cu coșoare sintetice, ba chiar și atunci cînd ne scoatem lenjeria de nylon. Este, prin urmare, firesc să ne întrebăm: ce influență exercită electricitatea statică asupra organismului omenesc?

Problema nu este nouă. A apărut acum 250 de ani, cînd electrizarea a fost pentru prima oară folosită în scopuri curative. Ea este și astăzi utilizată pe scară largă în fizioterapie, pentru tratarea unor boli ale sistemului nervos. Dar durata unei ședințe cu curent electrostatic nu este decît de cîteva minute, pe cînd în împrejurările citate

cîmpurile electrostatice pot acționa asupra organismului ore în șir. Ce se întîmplă în acest caz?

În urma studiilor făcute de un grup de cercetători din Leningrad s-a stabilit că un curent pînă la 20 de microamperi nu dă naștere la tulburări în organismul uman, chiar dacă acțiunea lui este de lungă durată. Prin urmare, descărcările de curent de care ne lovim în gospodărie ca și majoritatea proceselor tehnologice nu prejudiciază sănătatea omului. Persoanele mai sensibile percep totuși senzații neplăcute, care pot duce — rareori, e adevărat — chiar la „electronevroză”. Această stare se înălținește mai cu seamă la operatorii mașinilor de rectificat cînd sînt nevoiți să țină în mînă obiectul șlefuit sau instrumentul șlefuitor. Ea poate fi însă ușor prevenită dacă se face legătura mașinii cu pămîntul. Cît privește electrizarea provocată de lenjeria din fibre sintetice, nu numai că nu este dăunătoare dar în unele cazuri e chiar utilă. Astfel, electrizarea de care se face vinovată lenjeria din clorură de polivinil este utilă în tratamentul radiculitei, nevralgiei și reumatismului.

Mai periculoasă este însă influența directă a cîmpului electrostatic asupra organismului omenesc. Cercetările în acest domeniu au început abia de puțină vreme. Se știe că atît omul cît și alte ființe se află permanent sub influența cîmpului electrostatic al Pămîntului. Cercetările au arătat că izolarea de acest cîmp influențează nefavorabil poziția omului. Pe de altă parte, se presupune că nici cîmpul electrostatic prea puternic nu lasă indiferente organismele. Pentru studierea acestor probleme și a altora asemănătoare a luat ființă în R.S.S. Letonă un laborator special. Și la Kiev se fac cercetări în problema acțiunii de lungă durată a cîmpurilor electrostatice. De aceeași problemă se ocupă și biofizicienii, fiziologii și igienisti din Moscova, Leningrad, Angarsk etc.

Ce se întreprinde în clipa de față pentru prevenirea influenței nefaste a cîmpurilor electrostatice puternice? Printre mijloacele de luptă se numără legătura cu pămîntul, folosirea pentru dușumele a acelor materiale plastice care sînt și bune conductoare de curent, ca și a neutralizatoarelor de tot felul, umezirea aerului etc. În gospodărie electricitatea statică poate fi mult mai ușor înlăturată sporind umiditatea relativă a aerului din locuință pînă la 60—70 la sută. În acest scop se adaugă în apa pentru spălat dușumelele de plastic substanțe hidrofile cum ar fi clorura de calciu sau se șterg suprafețele electrizate cu glicerina.

COSMONAUTICĂ

Planete pe Pămînt

Atunci cînd, într-o bună zi, cosmonauții sovietici vor pași pe solul altor planete din sistemul nostru solar, ei nu vor avea nici un prilej de surpriză: în U.R.S.S. a fost pus la punct un dispozitiv automat, care simulează condițiile existente la suprafața vecinilor noștri spațiali. Dispozitivul este comandat de o mașină de calculat electronică al cărei principal component este o cameră cu vid, în care sînt imitate climatele aflate în studiu.

De pildă, cercetătorii au stabilit că pentru planeta Marte temperaturile ar varia ziua între 25—30°C, iar noaptea între —20—25°C. Presiunea atmosferică de acolo a fost și ea stabilită; datele cele mai recente arată că ea reprezintă 70 milimetri de mercur. În plus, susțin savanții sovietici, cu ajutorul acestui dispozitiv va deveni posibilă și studiarea radiației ultraviolete pe celelalte planete, lucru care pînă acum n-a reușit să fie întreprins în nici o altă parte a lumii.

Pentru demonstrarea acestei afirmații, omizile fluturătoare de porumb au fost supuse timp de o lună la radiații cu o lungime de undă de 2 537 angströmi. Rezultatul a fost că, deși asemenea doze sînt în principiu mortale, omizile n-au avut de suferit absolut nimic. De altfel cercetătorii își propun să verifice și ipoteza care susține că pe alte planete numeroase organisme ar viețui noaptea, cînd nu există radiații ultraviolete. Actualmente ei întreprind experiențe pe infuzorii, viermi și insecte.

S

ȘTIINȚA

GEOFIZICĂ

Cutremure: de vină e fundul oceanelor

În dimineața zilei de 2 august un cutremur de gradul 7, urmat de numeroase zguduiri mai mărunte, a devastat arhipelagul Filipinelor. Observatoarele seismologice de pe ambele maluri ale Pacificului i-au plasat epicentrul la 200—250 km de Manila, la extremitatea nordică a fosei oceanice a Filipinelor.

Această localizare ilustrează relația dintre cutremure și teoria actuală a expansiunii fundurilor oceanice. Numeroși geofizicienii sînt de părere că prin dorsalele suboceanice (un fel de falii în mijlocul lanțurilor de munți subacvatic) se înalță neconținut materie din străfundul Pămîntului, creînd scoarță nouă. Încetul cu încetul aceasta obligă porțiunile mai vechi să se îndepărteze de dorsale. Cum globul nu se „umflă” în totalitate, se naște un surplus de scoarță care trebuie să-și găsească locul. O parte se „mototoleşte” dînd lanțurile muntoase, iar restul este înghițit de fosele oceanice, întorcîndu-se de unde a plecat.

Se știe de cîtva timp că fosele oceanice, ca și dorsalele de altfel, sînt zone seismice și vulcanice. Dar în cele dintîi adîncimea focarelor de cutremure crește o dată cu distanța de margini. Lucrurile se petrec ca și cum în ocean scoarța ar aluneca pe un plan înclinat cu un unghi de aproape 30 de grade. Alunecarea nu poate fi în permanență lină. Din cînd în cînd scoarța se „poticnește” sau își accelerează ritmul și atunci se declanșează cutremure cu epicentrul din ce în ce mai adînc. În cazul de față scoarța provine din dorsala Pacificului, situată în regiunile ecuatoriale aproape de America de Sud, iar fosele formează o ghirlandă în apropierea Asiei. Deplasarea se face deci de la răsărit spre apus.

Cu ajutorul datelor cunoscute sau al supozițiilor, specialiștii au calculat ritmul mediu de expansiune a diferitelor regiuni suboceanice. Pentru a absorbi surplusul de scoarță născut în răsăritul Pacificului, fosele din apusul lui trebuie să înghită 8—10 cm pe an. Înainte de fosa Filipinelor se află însă cea a insulelor Mariane și pînă acum nu s-a stabilit în ce fel își împart ele porțiunile de scoarță.

La fel se explică și cutremurul din Alaska din 1964: scoarța fabricată cîteva sute de ani în ritmul de 4—5 cm pe an s-a prăbușit subit în fosa Aleutinelor. Același lucru s-ar putea întîmpla și în California unde domnește o liniște perfectă de cîteva zeci de ani.

Ultimele cercetări vin în sprijinul unei asemenea ipoteze. Cunoșcînd viteza și direcția mișcării de expansiune de-a lungul axei dorsalelor, s-a calculat viteza și direcția mișcării de compresie născută de-a lungul foselor oceanice și cutărilor recente. Rezultatele concordă cu datele cunoscute asupra cutremurelor din trecut îndepărtat, respectiv cu sensul și intensitatea mișcărilor care le-au declanșat.

FIZICĂ

Lumina și ciudațeniile vitezei sale

Viteza de deplasare a unui corp e determinată, potrivit unei cunoscute formule fizice, de raportul dintre spațiul parcurs și timpul necesar pentru a-l străbate. În linii generale, această formulă se aplică și la calculul vitezei de deplasare a luminii. Dar...

Se pare că Galileo Galilei s-a lovit primul de acest „dar...”, când a încercat să determine viteza luminii, măsurând timpul în care ea străbate un spațiu oarecare. Astronomul italian a instalat pe două coline doi observatori cu felinare; primul avea misiunea să aprindă felinarul pentru o fracțiune de secundă, al doilea să facă același lucru abia după ce observa lumina celui dintâi. Firește, experiența nu i-a reușit.

O altă tentativă a fost făcută de astronomul danez Roemer (secolul XVII). Folosind o metodă diferită, el a înregistrat întârzierile cu care se produceau eclipsele lui Jupiter în raport cu mișcarea sateliților lui și a ajuns la concluzia că lumina se deplasează cu 350 000 de kilometri pe secundă. Aceleași observații, realizate azi cu aparatură modernă, indică 298 000 km/sec.

Cu două secole mai târziu Fizeau a încercat să determine viteza luminii cu ajutorul unei roți dințate (a cărei dantură întrerupe fluxul luminos), obținând valori de 315 000 km/sec. După unsprezece ani, însă, utilizând un alt aparat, a avut surpriza să constate că lumina își redusese viteza cu 17 000 km/sec...

Timpul trecea și calculele oamenilor de știință se încăpăținau să indice mereu alte cifre. În plus, lucrurile se complicau pe măsură ce se constata că viteza luminii era influențată de temperatură, presiune, cîmp magnetic etc. Astfel, în 1927 Michelson a descoperit că lumina se propagă în atmosferă cu 299 800 km/sec (cu aproximație în plus sau în minus de 20 km), iar în vid cu 299 744 km/sec (și o aproximație de 11 km). În sfârșit, în 1944 fizicienii au căzut de acord să adopte cifra de $299\,773 \pm 1$ km/sec pentru propagarea luminii în vid (spațiu scutit de intervenția factorilor de influență), pentru ea în zilele noastre sistemul internațional de unități de măsură (S.I.) să indice valoarea de $299\,792,5 \pm 0,5$ km/sec.

Cu aceasta, peripețiile „calculatorilor luminii” ar putea fi considerate încheiate. Dar cifra adoptată de S.I. este o valoare teoretică. Or, în zilele noastre tehnica trebuie să opereze cu cifre cât mai precise, abaterile în aparență neînsemnate putînd avea urmări grave. Să luăm exemplul radarului. După cum se știe, instalațiile de radiolocație emit fascicule de unde electromagnetice. Lumina fiind și ea o radiație electromagnetică, s-a socotit un timp că viteza undelor radio emise de radar este egală cu cea a luminii, cu condiția să se țină seama de refracția în atmosferă. De altminteri, această substituție n-a produs neajunsuri atît timp cît omenirea n-a avut de-a face cu viteze apropiate de cele cosmice. O dată cu acestea, însă, s-a constatat că distanța determinată prin radiolocație e mai mică cu 0,005 la sută față de cea reală. Din nou măsurători și experiențe, pentru a se ajunge la concluzia că în aer viteza undelor radar este de $299\,792 \pm 3$ km/sec, iar a luminii vizibile — $299\,773 \pm 3$ km/sec. Așadar o diferență de aproape 19 km/sec, de loc negliabilă cînd e vorba de zborul unui avion de mare viteză sau al unei nave cosmice. Dacă mai adăugăm că măsurători recente ale propagării luminii vizibile nu coincid cu cele arătate mai sus, ajungem la concluzia că, întocmai ca pe vremea lui Newton, lumina continuă să fie „o pată întunecoasă a fizicii”.

Imaginea unui uragan văzută de o mașină electronică

METEOROLOGIE

Starea vremii peste o lună

A susține că timpul are „capricii” nu înseamnă altceva decît a ignora legile care-l condiționează, căci masele de aer care alcătuiesc atmosfera nu se află la dispoziția hazardului. Ele se pun în mișcare sub auspiciile unor factori bine determinați și în cadrul unor legi fizice cunoscute, așa că adevărata meteorologie trebuie pusă tocmai pe aceste baze. Actualmente, oamenii de știință sînt preocupați de elaborarea unui vast program care vizează o profundă transformare a meteorologiei, o totală înnoire a metodelor pe care le folosește. Ei urmăresc, pur și simplu, punerea timpului în ecuații, idee care nu este nouă, dar care astăzi poate deveni realizabilă datorită mașinilor electronice de calcul perfecționate.

Recent, specialiștii au reușit să stabilească schema de principiu a unei prime mașini meteorologice matematice, o adevărată „mașină de calculat timpul”, destinată să precizeze circulația atmosferică la scară globală. Realizarea ei va avea loc în cursul unui deceniu. Atunci meteorologia se va transforma într-o știință cu totul nouă, epoca ipotezelor făcînd loc calculului precis al timpului. Se ridică, însă, întrebarea: de ce e nevoie de o perioadă atît de lungă? Pentru înțelegerea noii tehnici devine necesară analizarea parametrilor care permit caracterizarea atmosferei și care sînt în număr de cinci: densitatea, presiunea, temperatura, umiditatea relativă și viteza vîntului. Primii patru pot fi măsurați prin numere, în timp ce ultimul reprezintă o mărime „vectorială” în funcție de componentele vîntului, după paralela, meridianul și verticala locului. În concluzie, pentru a rezolva problema aceasta cu n necunoscute, devin necesare n ecuații.

Problema se rezumă deci la furnizarea a cinci ecuații, dintre care una vectorială, în care să intervină cele cinci mărimi. Prima, foarte simplă, traducînd cunoscuta lege a „gazelor perfecte”, exprimă faptul că produsul presiunii dintr-un gaz și volumul lui este constant. A doua este o ecuație, așa numită de continuitate, care arată că în atmosferă, la două elemente de volum vecine cu densități diferite, o relație leagă aceste densități, variația lor în timp și viteza vîntului. A treia ecuație face să intervină energia termodinamică a atmosferei luînd în considerație pe de o parte temperaturile specifice ale aerului, iar pe de altă cantitățile de căldură recepționate de diferitele elemente care constituie masa atmosferică prezentă deasupra unei regiuni. În fine, umiditatea este introdusă printr-o „ecuație de tendință” care ține seama de variațiile conținutului în apă al atmosferei, iar viteza vîntului intervine printr-o ecuație

vectorială complexă, care explică de ce rotația terestră acționează asupra atmosferei prin vînturi puternice la mare altitudine și vînturi regulate de ambele părți ale ecuatorului la înălțime mică.

Cu aceasta s-ar părea că mașinile electronice ar putea intra în acțiune dacă n-ar interveni un alt factor, anume punctul unde sînt considerate cele cinci mărimi fundamentale. Deoarece însă, prin definiție, un volum comportă un număr infinit de puncte, unei mașini electronice nu-i poate fi supusă o problemă cu un număr infinit de parametri. Dificultatea constă, deci, în punerea timpului în ecuații la scara întregii planete. Ea urmează a fi rezolvată prin alegerea unor puncte figurative repartizate aproape pretutindeni în atmosferă în așa fel, încît s-o „descrie” global și cum parametrii diferă prin valoarea lor fiind extrem de numeroși dar avînd aceeași importanță, se va recurge la eșantionarea atmosferei chiar și în regiunile globului unde nu există stațiuni, cum sînt deșerturile și oceanele, prin folosirea unor stațiuni automate și sateliți care permit multiplicarea observațiilor.

Problema nu este totuși simplă căci atmosfera fiind un mediu cu trei dimensiuni nu e suficientă numai amplasarea unor stațiuni la nivelul solului, ci și sondarea punctelor de mare altitudine prin baloane și sateliți meteorologici. În ultimii ani în U.R.S.S., S.U.A., Anglia, Franța, Suedia și Belgia au fost cercetate o serie de „modele” atmosferice, la început simplificate, apoi din ce în ce mai perfecționate, fidele și complexe. Cercetătorii au divizat atmosfera în nouă straturi reținînd peste 10 000 de „puncte” în fiecare din ele, rezultatele urmînd a fi analizate de mașinile electronice în vederea selectării punctelor care oferă un model corespunzător unor criterii precise. În elaborarea modelului atmosferic se va ține seama și de fotografiile efectuate de sateliții meteorologici, care pot semnaliza și urmări taifunurile și descoperi aspectul formațiilor atmosferice, înaintea vremei doar vag imaginată.

Cele cinci ecuații fundamentale ale timpului, amintite mai sus, nu numai că pot descrie toate formațiile atmosferice, dar înglobează și toate evoluțiile posibile ale atmosferei terestre. Deocamdată obiectivul urmărit de cercetători constă în calcularea timpului pentru ansamblul terestru cu cincisprezece zile înainte. În două decenii însă, sînt de părere ei, previziunea cu precizie a timpului prin mijlocirea mașinilor de calculat meteorologice va putea fi realizată cu o lună înainte, ceea ce va constitui o adevărată revoluție științifică.

TEHNICA

ELECTROHIDRAULICĂ

14 000 kg

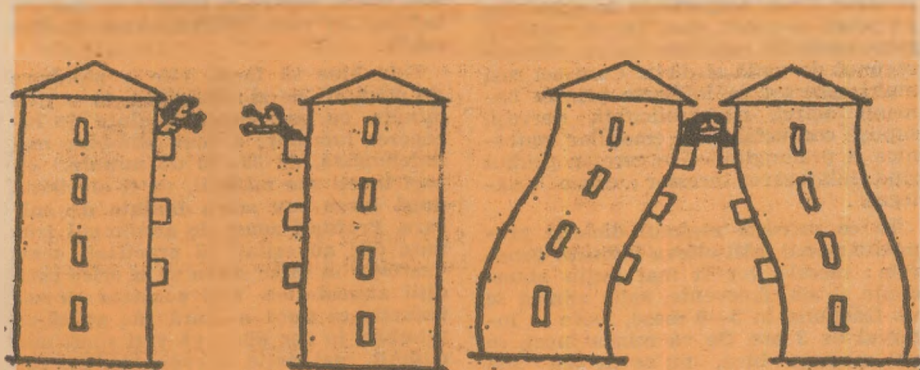
pe centimetrul pătrat

Pentru depistarea zăcămintelor de hidrocarburi, extragerea proteinelor din plante, ca și în condiționarea alimentelor congelate a început să se facă din ce în ce mai des apel la o tehnică veche de aproximativ 60 de ani, dar insuficient exploatată: electrohidraulica. E vorba de formarea unei unde de șoc, pornind de la o scînteie electrică produsă într-un lichid.

Fenomenul este clasic și constă în obținerea unei scînteii puternice între doi electrozi aflați într-un conținer cu apă. De-a lungul parcursului scînteia evaporă instantaneu apa, vaporii rezultați necesitînd un volum de cîteva sute de ori mai mare și exercitînd o presiune uriașă, evaluată la 150 000 de atmosfere. La naștere astfel o undă de șoc cilindrică care, pornind de la scînteie, se deplasează cu rapiditate. Ea este folosită în formarea magnetică, decaparea metalelor și în alte operațiuni care necesită impulsuri extrem de puternice: presiunile pot atinge 14 000 kg pe centimetru pătrat!

Cercetările de laborator întreprinse în ultimul timp prevăd acestei tehnici perspective extrem de interesante precum și un cîmp de aplicare practic nelimitat. De pildă, prin folosirea procedurii se poate realiza separarea în părți mici a unui bloc de alimente congelate fără dezghețarea produsului. Aplicarea undelor de șoc anumitor lichide în care au fost introduse materiale solide, poroase sau semiporoase (cum este lemnul) va duce la „suflarea” moleculelor de lichid în solid. Deosebit de interesante sînt și aplicațiile chimice ale acestei tehnici. Undele de șoc realizează operațiuni extrem de delicate, despicînd plantele de-a lungul celulelor și extrăgînd în acest fel o pulbere proteinică foarte folositoare.

Performanțele fenomenului electrohidraulic nu se limitează. însă, numai la astfel de lucrări. El este aplicabil în sterilizarea unor suprafețe sau a instrumentelor chirurgicale și e capabil să înlocuiască în mine explozibilele care degajă substanțe nocive. În stîncă se sapă o gaură: în ea este injectată apă în care sînt amplasați doi electrozi. S-a stabilit că undei de șoc provocată de scînteia electrică nu-i poate rezista nici cea mai solidă rocă.

Attracția înălțimilor

Poșta medicului

M. BUCOVINESCU — București : 1) Omul fiind omnivor, nici vegetarianismul, nici o altă alimentație unilaterală nu este justificată, fiind chiar dăunătoare. Dacă veți mânca „lapte și piine tot restul vieții”, cum scrieți dv., veți ajunge la grave carente, cele două alimente fiind lipsite în primul rând de o serie de vitamine (vitale — de unde și numele) și săruri minerale, fără a mai vorbi despre celelalte substanțe nutritive. 2) E bine să faceți vara cură de roșii sau fructe, dar „pe fond” de proteine, grăsimi și hidrocarburi. 3) Cea mai bună piine din punct de vedere medical e bineînțeles cea neagră. 4) La a doua scrisoare vă vom răspunde printr-un articol.

O MAMĂ INGRIJORATĂ — București : Vă recomandăm să vă adresați la Institutul de endocrinologie „C. I. Parhon”, serviciul endocrinologie infantilă.

BORNUZ ION — Com. Topleț : Nu răspundem decât pe această cale. Tratamentul ce vi s-a indicat este judicios, dar, cum probabil știți, fiind vorba de fenomene ireversibile, nu se poate obține o revenire la normal, căci bătrânețea nu mai poate fi întoarsă la... tinerete. Trebuie să aveți răbdare și, după câteva serii de tratament, vor apare și rezultatele.

DANIEL — Huși : 1) Trebuie să faceți o desensibilizare la un cabinet de alergologie. 2) Impotriva mătrefii, în unele cazuri Bromocetol dă rezultate foarte bune.

MAGDA — Constanța : Nu există o soluție radicală pentru „căderea părului crescut inestetic” decât depilările, despre care am mai scris la această rubrică.

LUCIA JIANU — Luduș : Creșterea în înălțime mai poate fi eventual stimulată în funcție de vîrstă și de „tabloul” dv. hormonal. Adresați-vă unui specialist endocrinolog.

MARIA NICULESCU — București : În constipație orice purgativ e o sabie cu două tăișuri, astfel încît folosirea sa îndelungată duce la iritarea colonului. Folosiți mai bine sămînța de in, o lingură în 1/2 pahar apă, băută cu totul seara după ce a stat să se descompună 24 ore sau oleu parafini 1—2 linguri seara. În plus, masaje abdominale, gimnastică abdominală, dușuri scotiene, „pietonism” (mers pe jos cit mai mult).

AMALIA — Lugoj : Vă puteți căsători dacă tratamentul a fost complet și RBW este negativ în singe și eventual și în lichidul cefalorahidian.

I. C. STOIAN — Budești : În timpul tratamentului este bine să nu consumați deloc alcool. Nu e vorba de „șoc mortal”, dar atunci la ce bun tratamentul ?!

ERICK S. — Petrila : 1) Da. 2) Da. 3) Printr-un tratament judicios al epididimității și „capitularea fără condiții” a practicii. 4) Unui serviciu de endocrinologie.

MUNTEAN — Agnita : Intervenția se practică și este de natură chirurgicală. Adresați-vă Spitalului nr. 9 „Gh. Marinescu” București, șos. Berceni 10, serviciul neurochirurgie.

VIERU IOAN și IANCU M. — Timișoara : Cam târziu ! Totuși adresați-vă pentru stabilirea conduitei terapeutice clinice de endocrinologie din orașul dv.

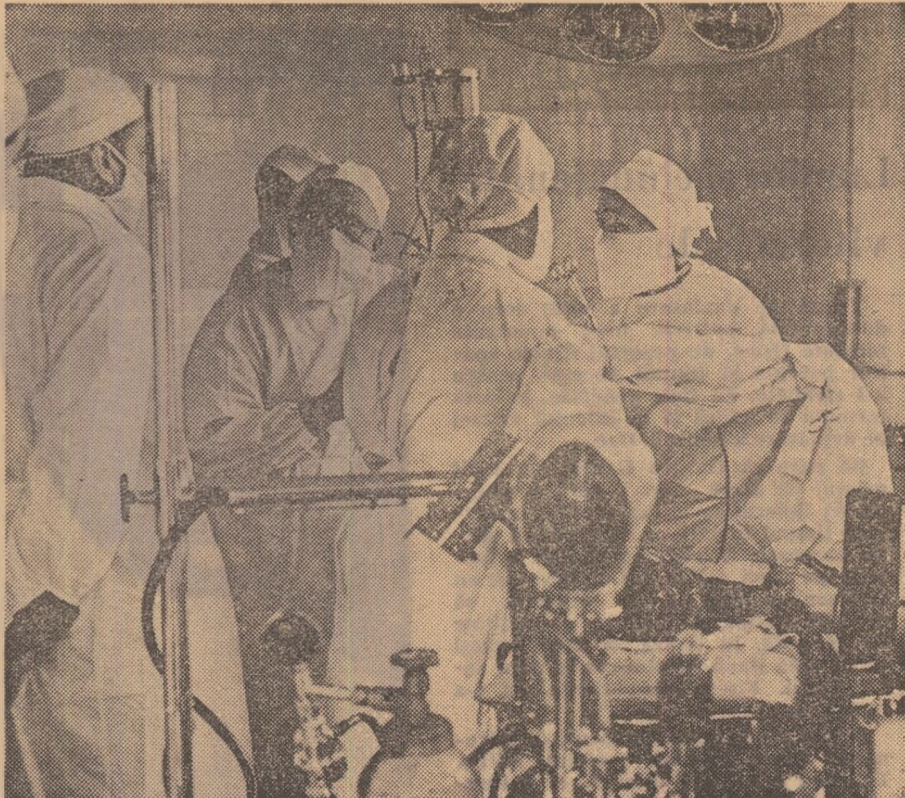
FELICIA CODREANU — București : Citiți articolul nostru „Nervozitatea poate duce la nevroză ?” din nr. 19 al revistei. Vă interesează direct.

BALDEA TRAIAN — Caracal : Recomandăm internarea mamei dv. într-o clinică de boli interne, dat fiind că prezintă un adevărat „tratament de patologie”.

(Continuare în pag 11-a)

— Nu, nu sînt gripat. N-am venit la birou tocmai pentru că sînt singurul care n-are gripă.

Înainte de operație

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Este indicat înotul pentru femei?

Deși știința a dovedit că omul a fost la origine un „animal acvatic”, el este singura ființă care nu înnoată instinctiv, „din naștere”. De aceea e necesar să remedieze această deficiență, înotul fiind unul dintre cele mai complete și mai accesibile sporturi, care se poate practica de la o vîrstă fragedă și pînă la adînci bătrîneți.

Femeile au argumente în plus în favoarea lui, deoarece contribuie la formarea unui corp armonios. În Grecia antică cei care nu știau să înoate erau tot atît de desconsiderați ca și cei care nu știau să... citească ! Înotul contribuie deosebit la mărirea capacității respiratorii (care la femei este mai redusă) și a mușchilor toracici, fiind foarte util astfel pentru dezvoltarea sinilor mici. Corpul celui ce străbate valurile nu numai că suportă presiunea apei din toate părțile, ceea ce activează circulația sîngelui, ci întîmpină și rezistența mediului lichid în mișcare. Acest „joc” îngreunează inspirația și contribuie la o expirație mai profundă. De aceea înotul servește ca o excelentă gimnastică respiratorie. Dar pentru a profita de pe urma înotului trebuie să coordonăm inspirația și expirația cu mișcările mîinilor și picioarelor.

Din diversele stiluri, craulul este mai rapid și cere mai mare cheltuială de energie, iar brasul este mai lent și cere o încordare mai mică. De aceea este bine ca femeile să înceapă cu brasul și apoi să treacă la alte stiluri.

Are fecundația un orar lunar?

Multă vreme a dăinuit părerea că zilele cele mai propice fecundării sînt cele mai apropiate de menstrre și îndeosebi cele care urmează menstruației. Se pare că această concepție a fost complet răsturnată de cercetări mai recente asupra ciclului menstrual.

S-a demonstrat astfel că ovulul, provenit din foliculul ovarian, se formează în fiecare lună cam între a 14-a și a 16-a zi („ziua ovulației”) de la începutul menstrre precedente. Perioada de fecunditate maximă se suprapune tocmai fazei în care are loc ovulația. Dar acest orar nu este valabil în practică decît în 70—80 la sută din cazuri. Studii minuțioase au arătat că se pot produce menstruații fără ovulații, ca și ovulații la femei care nu au menstrre, dar care totuși pot fi fecundate. În alte cazuri, ovulația se poate produce în indiferent ce moment al ciclului, uneori chiar sub influența unei emoții, excitații sau a unui șoc nervos.

În plus trebuie să ținem seama că pentru fecundație nu este suficientă doar prezența ovulului. Gîtul uterului trebuie să fie „permeabil” pentru spermatozoid ; or, această perioadă de per-

meabilitate este scurtă și variabilă de la o femeie la alta.

Pentru a se preciza cazurile în care ovulația nu respectă un regim fix este necesar să se determine fecundabilitatea reală cu ajutorul examenului citovaginal hormonal.

TERAPEUTICĂ

Recomandări pentru suferinzii de ulcer

Mai întîi să relatăm o experiență : 1000 de bolnavi de ulcer gastroduodenal au fost împărțiți în două loturi. În primul, 500 de bolnavi au fost tratați la domiciliu cu un „arsenal” bogat de medicamente (cele mai reputeate, cele mai moderne, cele mai... etc.), restul de 500 de bolnavi au fost internați în spital și nu li s-a dat nici un medicament, asigurîndu-li-se doar o viață ordonată, lipsită de încordare nervoasă, fără emoții, alături de o alimentație dietetică adevărată, care să acopere nevoile de calorii și vitamine.

Rezultatul ? După o lună de experiență, din primul lot au fost găsiți vindecați clinic și radiologic abia 133 de bolnavi, în timp ce din lotul al doilea au fost declarați lecuiți 463 de bolnavi. Desigur, ulcerul este o maladie cronică și vindecarea nu înseamnă decît rezolvarea puseului acut. Dar oricum, statistica e concludentă : simplul tratament igienico-dietetic poate fi salutar în criza ulcerosoasă.

Bolnavii trebuie să știe, deci, că nu există încă un medicament miraculos în ulcer. Toate preparatele farmaceutice nu ajută la nimic dacă nu se respectă recomandările medicale în ce privește regimul de viață și dieta. Cum cei mai mulți ulcerosi se întîlnesc printre oamenii activi, suprasolicitați, nervoși, supuși conflictelor și emoțiilor puternice și prelungite — se cere în primul rînd înlăturarea acestor cauze „externe”.

În ce privește regimul dietetic propriu-zis, mai întîi cîteva indicații generale : mesele vor fi mai puțin abundente și mai frecvente, rația zilnică se va fracționa în 5—6 mese, luate la interval de 3 ore. Se va mânca încet, se va mesteca bine, nu se va bea apă decît după masă, se vor evita alimentele prea reci și prea fierbinți.

esculap.

În prima fază a crizei ulcerose (5—7 zile) se va bea cîte un pahar cu lapte, cu sau fără frișcă, supe mucilaginoase, preparate cu lapte și unt desărat sau gălbenuș, ouă moi sau omeletă preparată la baie de apă, gelatine de lapte.

În a doua săptămînă se vor adăuga : ceai de măceș, sucuri de morcov crud, supe de tărîțe de grîu.

După aproximativ două săptămîni se adaugă : piine albă veche, de o zi, fără coajă sau sub formă de pesmeți.

După o nouă perioadă de 7—10 zile, dieta se lărgeste și mai mult, atîngînd o valoare calorică globală și o varietate de alimente care să permită bolnavului să-și reia ocupațiile. Se adaugă deci brînză desărată, carnea fiartă sau friptă, legumele, verdețurile, fructele (mai ales sub formă de compot).

Regimul sever durează deci aproximativ o lună, după care rămîn interzise : alcoolul, cafeaua neagră, condimentele iuți, conservele, vinatul, grăsimile prăjite, sosurile, rîntășurile, ciorbele, fructele acre, varza și fasolea.

Dr. Boris Solohin

E BINE SĂ ȘTIM

Mergem pe jos !

Un medic arăta că cele mai multe boli ale secolului XX sînt datorite „celor trei S” : SEDENTARISMUL, SUPRAALIMENTAREA și SURMENAJUL. Exercițiul pe care vi-l propunem nu este desigur un „panaceu” al celor trei „plăgi” ale omului modern, dar el poate lupta destul de eficient împotriva lor. Simplu, comod și fără să ceară cunoștințe speciale, mersul pe jos este cel mai vechi sport al omenirii. Specialiștii în cultură fizică îl denumesc pietonism.

Intr-adevăr ultimele studii în această problemă dovedesc că pietonismul are merite cel puțin egale cu cele mai complicate exerciții de gimnastică — utilizarea spaliereilor sau halterelor. Practicat cu regularitate, el le poate însuma pe toate celelalte, deoarece pune în mișcare numeroase grupuri musculare, începînd cu cele ale membrilor inferioare și bazinului („topînd” grăsimea pe care unii au tendința s-o depună aici) și sfîrșind cu centura scapulară (umeri și brațe).

Contrațiile musculare duc bineînțeles la o cheltuială importantă de calorii, stimulează apetitul și circulația sîngelui, reglează ritmul cardiac, întăresc tonusul neuropsihic. Prin aceste efecte, mersul pe jos e un adjuvant prețios în combaterea tocmai a bolilor produse de „cei trei S” : hipertensiunea arterială și ateroscleroza, obezitatea și astenia nervoasă.

Vă recomandăm să faceți din acest exercițiu un obicei zilnic și să nu fixați o limită de timp pentru parcurgerea unei anumite distanțe. Mersul să fie degajat, respirațiile ritmice și adînci, mîinile libere, pentru ca brațele să se poată balansa în voie, încălțămîntea confortabilă.

Este bine să faceți cîte o plimbare de două ori pe zi : mai întîi, 10—20 de minute, cu pași repezi, înainte de începerea lucrului ; a doua plimbare mai îndelungată, de 30—40 de minute, cu pași înceți sau mijlocii, va fi efectuată după lucru sau seara înainte de culcare. Profitați acum de anotimpul frumos, dar nu ezitați să practicați acest exercițiu în orice sezon și în orice condiții atmosferice. Veți constata cu satisfacție că după o „cură” de astfel de plimbări în aer liber, vă veți simți mai odihnit, mai puțin nervos, într-un cuvînt mai tînăr.

V. Preobrajenski

Poșta medicului

(Urmare din pag 8-a)

N. CONSTANTINESCU — București : Este necesar consultul unui specialist O.R.L. ; poate fi vorba de o eceză.

V. AURORA — București : În afara tratamentului bolilor organice, este necesară terapia fondului nevrotic cu perseverență îndelungată. Citiți articolul „Nervozitatea poate duce la nevroză ?” din nr. 19 al revistei noastre.

SAVU VASILE — Lugoj : 1) După 30 de ani, nu. 2) E o ipoteză ce merită verificată. Noi n-am găsit-o consemnată în publicațiile de specialitate. 3) Vom da un tratament în cadrul unui articol. 4) Credem că este vorba de o afecțiune denumită *claudicație intermitentă*, dar numai un consult medical ar putea preciza diagnosticul și tratamentul.

BEJAN COSTEL — Brașov : Este vorba — probabil — de un „*sindrom carențial al stomacului operat*”, manifestare complexă datorită unor insuficiențe de digestie și absorbție postoperatorii. Cauza poate fi o *hipoclorhidrie* creată de intervenția chirurgicală, însoțită de tulburări de secreție pancreatică și biliară. Tratamentul trebuie individualizat, după tulburările predominante și constă în : regim dietetic (fără grăsimi și dulciuri concentrate), lapte în cantități mici (50 g), băut încet și imediat după masa de prinz sau de seară. În caz de slăbire accentuată, reproteinizare alimentară prin perfuzii cu hidrolizate de albumină (Aminosteril, Aminofusin, Trofisan), hormoni anabolizanți (Madiol, Steranabol). Dacă este o lipsă de acid clorhidric : Acidopeps ; administrare orală de novocaină 1 la sută, 1—2 linguri cu 1/4 oră înainte meselor principale ; fermenți pancreatici (Triferment, 3 X 2 tablete la mese), vitamina B₂ ; în caz de anemie : fier redus cu hidrogen, lactoză câte 1 g X 3/zi, timp de 21 zile. Conduita te-

rapeutică trebuie dirijată de medicul specialist.

NICOLAE PIRVU — Criș — Timișoara. STOENESU EMIL B. — Săveni, jud. Suceava ; „TIMIDUL” — Dej : *Criptorhidia* sau *ectopia testiculară* unilaterală este de obicei însoțită de o dezvoltare somatică și sexuală normală, gonada coboară compensând și funcția celei absente. Prin urmare, nu sînt motive de îngrijorare și vă recomandăm căsătoria. Cît privește intervenția chirurgicală, la vîrsta dv. ni se pare inutilă, ba chiar ar putea provoca sterilitatea și a gonadei în funcțiune.

VOVA — Brăila : Întrucît reflexele musculare și cutanate sînt intacte, există și speranța unei recuperări parțiale. Este însă nevoie mai mult decît de tratamentul fizioterapeutic sau medicamentos, de un tonus nervos robust, de răbdare și optimism. Cît privește acel *hallux varus* (degetul mare în ciocan), redresarea degetului ar fi posibilă printr-o remodelare chirurgicală a articulației.

VINTU VASILE — Constanța : Răspunzînd celor 3—4 scrisori ale dv., ne adresăm tuturor corespondenților noștri, atrăgîndu-le atenția că din cauza spațiului redus, sfaturile noastre nu pot avea un caracter de urgență. Tulburările de care vă plîngeți se datoresc, după părerea noastră, unei stări de *nevroză ipohondrică*. Dacă tratamentul deconectant obișnuit (Napoton, Benactizin, Meprobamat etc. etc.) nu dă rezultate, poate că este necesar un tratament spitalicesc, în care sugestia și hipnoza să joace un rol pozitiv. Împotriva *insuficienței sexuale* (tot de origină nervoasă), vă recomandăm cîteva cure succesive de Folcisteină, asociată cu Madiol 3 cpr/zi sublingual.

PROCURAȚI-VĂ
DIN TIMP

LA MAGAZINELE COOPERAȚIEI DE CONSUM

ELEGANT
ÎMBRACAT
cu
CONFECȚIILE
PRODUSE
de
„STEAUA ROSIE”
SIBIU

Vizitați cu încredere
magazinele noastre :

„MODERN”

bulevardul Gheorghe
Gheorghiu-Dej, 8

„ELEGANT”

bulevardul N. Băl-
cescu, 11

care vă oferă un bo-
gat sortiment de con-
fecții pentru bărbați
și femei executat du-
pă ultimele creații
ale modei

(8820)

CONSUMAȚI
PRODUSELE
LACTATE

SIBIANA

DE ASEMENEA, CEREȚI
NOILE PRODUSE SPECIALE PENTRU SANDVIȘURI :

- * BRÎNZĂ TOPITĂ ÎN PASTE CU DIVERSE
INGREDIENTE ȘI CONDIMENTE
- * BRÎNZĂ TOPITĂ CU SALAM SAU ȘUNCĂ

UZINA DE REPARAȚII GALAȚI Bulevardul G. Coșbuc Nr. 256

produce și livrează pe bază de repartiție piese de schimb :

— pentru tractoare U — 650 :	
— semicuzineți etanșare	103.01.131
— pîrghii de direcție	
— pentru tractoare UTB 26—27 :	
— cămăși cilindru	Dol. 002A
— cuzineți etanșare	Dol. 039
— pîrghii de direcție	
— pentru tractoare D.T. 54 și S 80 :	
— pistoane	54.04.408
— cilindri	54.02.402
— role simple asamblate	21.440
— bolț piston	03.305
— bolț piston	03.158

utilaje :

— aparate de alezat linie paliere pentru motor D 36, D 36M și D 103.

Uzina de Reparații Galați execută reparații capitale la toate tipurile de tractoare de producție indigenă pînă la 80 c.p.

De multe ori, „betonul“ este totuși străpuns

SPORT

„Betonul“ în fotbal

Meciurile de fotbal care se desfășoară în Europa și America constituie deopotrivă o verificare a întrecerii între școli, concepții și sisteme fotbalistice. Dacă încercăm însă să reducem la esență lor aceste confruntări, ajungem neapărat la concluzia că în fond e vorba de două tendințe tactice: ofensivă și defensivă.

La prima vedere pare că atât una cât și cealaltă exprimă căutarea unor căi noi. Dar — afirmă cunoscutul specialist sovietic M. Merjanov, într-un recent articol publicat în revista „Novoe Vremea“ — acest lucru nu e decât o aparență.

„Ultimele două campionate mondiale — scrie Merjanov —, cel din Chile și cel din Marea Britanie, ca de altfel și ultimul campionat european, au dovedit destul de clar că fotbalul a devenit mai prudent, mai reținut.

Acum zece ani, selecționata braziliană a uimit, în campionatul mondial din Suedia, prin noul ei sistem de joc, desfășurând o tehnică strălucitoare și combinații ingenioase, ceea ce i-a permis să cucerească destul de ușor Cupa Jules Rimet.

Echipa braziliană a terminat atunci campionatul cu un golaveraj excepțional: 16—4. Cu alte cuvinte, pentru fiecare gol primit a marcat patru. Acest bilanț excelent a subliniat orientarea noului sistem. Îmi aduc aminte că pe stadionul „Rasunda“ din Stockholm fiecare dintre cele zece goluri marcate de Pele, Vava și Garrincha în semi-finală și finală a fost considerat o capodoperă a artei fotbalului. Antrenorii europeni au căzut pe gânduri. Și toată istoria ulterioară a fotbalului poate fi rezumată la tentativele de stopare a asaltului atacanților. Antrenorii au răspuns cu „betonul“, jocul a devenit dur, iar adesea chiar brutal“.

În felul acesta, fotbalul internațional a suferit mutații esențiale. Diferențele de stil au început să se estompeze tot mai mult. Apărarea a trecut pe primul plan. „Cei mai buni antrenori — arată Merjanov — propun combinații tactice interesante care, după părerea lor, ar face din nou fotbalul sportiv și atractiv. Dar aceste dorințe nu găsesc ecou pe lângă conducătorii cluburilor profesionale, dintr-o serie de țări occidentale“.

Din punct de vedere sportiv, continuă specialistul sovietic, se poate considera că ultimul campionat mondial n-a însemnat mare lucru. Cele mai multe echipe au pus accentul pe apărare. Iar ultimul campionat european a semănat cu cel amintit mai înainte ca două picături de apă: aceeași grijă excesivă pentru apărare, aceleași discuții cu arbitrii și același număr minim de goluri. „În aceste împrejurări — scrie Merjanov — Majestatea Sa Hazardul devine un factor de prim ordin și înfruntă nu numai asupra rezultatelor unor meciuri, ci chiar asupra unor campionate. În cinci meciuri jucate — la Napoli, Florența și Roma, în cadrul campionatului european, au fost marcate în total șapte goluri. Or, meciul U.R.S.S.—Italia a durat 120 de minute, iar cele două meciuri Iugoslavia—Italia, 210 minute. În anumite momente, e adevărat, englezii și iugoslavii au practicat un fotbal elegant și ofensiv, dar aceste clipe s-au pierdut în nolanul unui joc dur și excesiv de orientat spre apărare“.

Calculule amintite mai sus nu pot avea un substrat obiectiv în fotbalul din țările socialiste întrucât el nu are

obiective comerciale. „Și totuși, adaugă Merjanov, tactica defensivă adoptată de o serie de teoreticieni străini a influențat echipele sovietice. A fost o greșeală. În ultimul timp cele mai bune echipe ale noastre atacă cu îndrăzneală și rapiditate, prin manevre desfășurate pe un câmp larg“.

CLIMATE

Soarele — o prețioasă raritate

Starea vremii e un subiect obligatoriu în conversațiile dintre englezi. În tren, în autobuz, în ascensor, pe scurt oriunde se pot schimba câteva vorbe cu inși necunoscuți, condițiile atmosferice constituie subiectul nr. 1; gurile rele spun chiar că aceasta este una din puținele împrejurări care fac ca melancolica timiditate și ermetismul congenital al englezilor să dispară ca prin farmec.

Și cum să nu fie așa, când la ivirea celui mai mic petec de azur în cerul londonez oamenii se opresc din drumul lor și-l privesc cu o uimire pe care numai apariția unei fărurii zburătoare ar putea-o, eventual, egala în altă parte. De aceea, nu avem de ce ne mira că pină și gravul „Times“ s-a ocupat zilele trecute — după cele mai bune și venerabile tradiții ale sale — de rarele apariții ale cerului senin în capitala Marii Britanii. La 5 august, mister Peter Chapman a trimis directorului ziarului o scrisoare în care arăta: „Citiții dumneavoastră ar putea fi interesați să știe că în dimineața zilei de 2 august, am putut observa un petec de cer albastru, vizibil timp de câteva secunde, în regiunea londoneză din jurul bodegii „Elephant and Castle“. Un număr de cunoscuți au fost martori, împreună cu mine, la acest fenomen și aș dori să știu dacă el a mai fost remarcat și în alte părți ale metropolei“.

După câteva zile „Times“ a publicat primele două răspunsuri. Domnul P. H. H. Moore a scris directorului lui „Times“: „Petecul de cer albastru pe care d. Peter Chapman l-a putut zări în ziua de 2 august deasupra Londrei este cunoscut sub numele de „vară engleză“. E vorba de un fenomen meteo-

— Luați-l pe acesta: dacă trosnește, înseamnă că e copt.

logie destul de neobișnuit, dar care nu trebuie să dea loc la nici un fel de îngrijorare, întrucât rareori se manifestă pe o durată mai mare de câteva minute“.

Această scrisoare a apărut însoțită de o altă, semnată de domnul Robert Ormiston-Chant, care a ținut să formuleze o rugăminte: „Mi-aș permite să-l solicit pe d. Peter Chapman și pe celelalte persoane de bună credință din Londra să fie atât de amabile să convingă soarele nostru să se înapoieze acasă. Căci s-ar putea ca, văzându-l, unii egoiști să încerce a-l convinge să nu se mai întoarcă în Lancashire, frumosul ținut unde s-a născut și unde avem atîta, atîta nevoie de el. Pe la noi, și în alte părți din Anglia, se spune: „Cînd se văd munții e semn că va ploua, iar cînd nu se văd e semn că a și început să plouă“.

PE TEME CURENTE

Învățați să dormiți bine

Oamenii tineri și sănătoși nu prea știu ce-i insomnia, afară de cazurile cînd sînt bolnavi, sau foarte oboseți, sau au trecut prin mari necazuri. Dar cu vîrsta somnul devine tot mai superficial. Oricît ar părea de surprinzător, acest fenomen neplăcut nu-i ocolește nici pe cei sănătoși. Pentru că oamenii pur și simplu nu știu să doarmă.

Condiția de bază a unui somn bun este echilibrul sistemului nervos, care se dobîndește printr-o alternare rațională a oboseli și odihnei; cu alte cuvinte printr-un regim de viață corect. Obiceiul de a ne culca la aceeași oră este mijlocul cel mai eficient de a ne asigura un somn bun. Important este nu atît la ce oră ne culcăm — 10, 11 sau 12 — cît să respectăm cu strictețe ora stabilită. În felul acesta organismul capătă un reflex de relaxare, care ne ajută să adormim ușor în orice condiții.

Primul semn că ni s-a deranjat somnul îl avem atunci cînd, fără motiv, ne sculăm pe la 3—4 dimineața și stăm cu ochii în tavan fără să mai putem adormi. Bineînțeles, dacă ne alarmăm prea tare din cauza asta, sau, și mai rău, începem să prefirăm atunci prin minte cele mai neplăcute probleme de viață, să citim sau să ne plimbăm prin cameră, obișnuința de a ne scula cu noaptea în cap va prinde rădăcini. De aceea trebuie să ne debarasăm de ea chiar din „fașă“. Cum? Dacă ne-am trezit, e bine să ne dezvelim și să ne răcorim puțin — deseori asta ne ajută să adormim la loc. Sau să respirăm adînc, ritmic, imitînd respirația unui om care doarme; este un mijloc verificat, care duce la „potolirea“ celulelor nervoase. În sfîrșit, foarte important e să ne gîndim numai la lucruri plăcute, liniștitoare. Aceste gînduri, prin repetare, ne calmează și ne „leagănă“.

Dar ce-i învață „știința somnului“ pe cei ce adorm greu de cu seară? În primul rînd, să se pregătească de somn din timp și cu grijă. Nu trebuie amînat pentru orele de culcare treburile grele, importante, discuțiile care pot tulbura sistemul nervos. În a doua jumătate a zilei capacitatea de lucru a organismului scade treptat, de aceea n-are nici un sens să ne apuce noaptea aplecați pe cărți, calcule, schițe etc., etc. De aici să nu tragem, însă, concluzia că înlocuind munca cu distracția ne desconggestionăm sistemul nervos. Spectacolele de cinema tîrzii, emisiunile de televiziune, dansul, petrecerile zgomotoase — toate acestea reprezintă de asemenea o încărcătură prea mare pentru creier. Să ne limităm, deci, distracțiile: seara trebuie să ne găsească acasă, iar cu o oră-două înainte de a ne culca, e bine să închidem televizorul și să ascultăm o muzică melodică odihnitoare. E bine ca înainte de a adormi să stăm 10—15 minute pe întuneric.

Unii nu se culcă pină nu-și iau o carte: sînt convingeți că așa adorm mai repede. Sigur că putem citi puțin. Dar într-adevăr puțin, pină simțim că ni se închid ochii. În clipa aceea, să punem cartea de o parte și să stingem lumina. N-are rost să ne luptăm cu somnul, ținînd morțiș să mai parcurgem două-trei pagini: pe lângă că „speriem“ astfel somnul, nici nu înțelegem prea bine ce citim.

Dacă avem posibilitatea să dormim puțin în timpul zilei, să profităm de ocazie. E greșită convingerea că astfel ne stricăm somnul de seară. Dimpotrivă! Scăpînd de o parte din oboseală, sistemul nervos e mai liniștit și mai pregătit pentru odihna nocturnă.

Ca să adormim ușor și să dormim bine nu e neapărată nevoie de întunecime și liniște absolută. Ceea ce ne împiedică nu sînt atît excitanții externi (zgomot, lumină), cît cei interni — gîndurile, neliniștile, preocupările noastre.

Atitudinea față de acești excitanți e subiectivă, așa că de noi depinde direcția să-i dăm. Nu întîmplător medicina a descoperit o legătură organică între caracterul omului și capacitatea lui de a dormi bine. Oamenii buni, care văd viața în culori luminoase, dorm întotdeauna mai bine decît cei nervoși, irascibili.

E mai ușor să ne ținem în friu „stibia“ internă, dacă înainte de culcare stăm puțin la aer curat. Creierul îmbogățit în oxigen se liniștește mai lesne. De aceea medicii ne sfătuiesc să ne plimbăm înainte de culcare sau măcar să aerisim bine camera.

Vorbînd de excitanții interni, care ne împiedică să adormim, să nu-i uităm pe cei trimiși la creier de organele noastre, în primul rînd, de stomac. Dacă este prea încărcat sau prea gol, vom avea precis necazuri în timpul somnului. Timpul ideal de cină este cu 1½—2 ore înainte de culcare; dar să nu mîncăm exagerat și să evităm tot ce poate irita sistemul nervos (ceai tare, cafea neagră).

Și încă un sfat: somnul nostru este secretul nostru strict intim. De aceea să nu spunem nimănui — nici măcar nouă înșine — că dormim prost, că adormim greu, că dimineața ne sculăm cu o senzație de oboseală ș.a.m.d. Fiindcă ne aude nu numai interlocutorul nostru: în primul rînd ne auzim noi. Astfel, cu propriile noastre cuvinte, ne sugestionăm încă o dată că e așa, întărim încă o dată în conștiința noastră ideea că o funcție importantă a organismului nostru s-a dereglat.

Numai oamenii foarte bolnavi trebuie să se trateze în mod special de insomnie cu ajutorul medicului și al medicamentelor. Dar nici ei să nu uite de A.B.C.-ul somnului, de rețetele lui simple.

Prof. Zinaida Kolarova

La moda sovietică sbalordisce

Creatorii de modele sovietici se impun cu tot mai multă autoritate printre specialiștii în materie. Facsimilul nostru reproduce începutul unei relații din presa italiană despre un mare și recent succes dobîndit în Anglia.